

PCO Košice organizuje

10.ročník

Tábora

ICHTYS

2.7.-7.7.2023 (NE-PIA)

6-15
ROKOV

CENA

210€

UBYTOVANIE/5X DENNE STRAVA/DOPRAVA

PENZIÓN DONOVALY

Pod Magurou 767, Donovaly

REGISTRÁCIA DO 4.6.2023

REGISTRÁCIA DETÍ NAČÍTANÍM QR KÓDU

Viac info:

tabor.ichtys@gmail.com

Vedúca Jasmina

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт

св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXIX/2023 ISSN 0139-9012

04/2023

Veľké povečerijs s čítaním Kánona sv. Andreja Krétskeho v prvý deň Veľkého pôstu v Katedrálom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove

Archijerejská sv. Liturgia v prvú nedeľu Veľkého pôstu v Katedrálom chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Košiciach

Obrad Víťazstva pravoslavia v prvú nedeľu Veľkého pôstu v chráme sv. apoštolom rovných Cyrila a Metoda v Bardejove

Sv. tajna Pomazania olejom v chráme sv. apoštolom rovného Rastislava Veľkomoravského v Snine

Zvestovanie Presvätej Bohorodičke

Drahí bratia a sestry!

V čase do príchodu Isusa Christa, Božieho Syna, na tento svet, Palestína a celý židovský národ bol pod nadvládou Rímskej ríše, čo bolo veľkým trápením pre Židov. Tak ako Židia boli pod nadvládou Ríma, rovnako aj celý svet bol v otroctve diabla (hriechu). Múdri ľudia tej doby hovorili, že na Zem musí prísť samotný Boh, aby zachránil ľudský rod. V takom rozklade sa vtedajší svet nachádzal. Pretože, ak by neprišiel na Zem samotný Spasiteľ Isus Christos, ľudský rod by určite ukončil svoju existenciu. Svojím príchodom a prijatím našej prirodzenosti obnovil našu prirodzenosť a zároveň tým predĺžil našu existenciu až do dnešných dní.

Boží plán vykúpenia ľudského rodu sa blížil a začínal sa pomaly naplňovať, a to naplnením príslubu, ktorý Boh dal prvým ľuďom ešte v raji pred ich vyhnaním. **Zvestovanie**, po cirkevnoslovensky **Blahoviščenije** – znamená **blahú zvesť, radostnú správu**. Až do vtelenia Syna Božieho ľudstvo nepočulo túto blahú zvesť, že sa blíži vykúpenie ľudstva, ktoré Boh uskutoční skrze svojho Syna, a práve tento príslub dal Boh Adamovi a Eve v rajskej záhrade, keď povedal, že semeno ženy rozdrví hlavu hadovi (diablovi). Celý Starý Zákon sa niesol v duchu príchodu Spasiteľa, všetci proroci hovoria o príchode Mesiáša (Dávid, Daniel, Izaiáš a mnohí ďalší), pripravovali národ na Jeho príchod, neprestajne ohlasovali Jeho príchod. Sviatok Zvestovania nám hovorí o tom, že sa už priblížil čas vykúpenia ľudí z otroctva hriechu, že Boh pripravil čistú nádobu, Prečistú Divu Máriu na prijatie nebeského Kráľa. Ak do nejakej krajiny prichádza kráľ, pripravujú preň palác, hrad, ozdobujú ho, čistia, aby ho mohli dôstojne privítať. Tak aj Boh pripravil lono Presvätej Bohorodičky na prijatie Božieho Syna, nebeského Kráľa. Očistil jej lono Svätým Duchom a ozdobil ju pokorou, láskou, čistotou duše a tela, a keď bolo všetko pripravené, posla Boh posla, archanjela Gabriela, v 6. mesiaci do Galiley, do mestečka Nazaret, k Prečistej Deve Márii, ktorá bola zasnúbená s Jozefom z Dávidovho rodu.

Keď sa archanjel Gabriel zjavil Márii, povedal jej nasledujúce slová: „**Rádujsja blahodátnaja, Hospód' s tobóju**“ (Raduj sa, milosti plná, Pán s tebou) (Lk 1, 28). Po vypočutí týchto slov sa Mária zarmútila a rozmyšľala nad ich významom. Nezlakla sa, ale zosmutnela, pretože bola pannou, avšak archanjel Gabriel ju upokojil: „**Nebój sja Mariám, obrilá jesí blahodát' u Bóha. I se začneš vo črévi, i poródiši syna i narečeši ímja jemú Isús**“ (Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha. Hľa, počneš, porodíš syna a dáš mu meno Isus) (Lk 1, 30-31). Na čo mu Mária odpovedala: „**Káko búdet sijé, idíže múža ne znáju**“? (Ako sa to stane? Ved' ja nepoznám muža) (Lk 1, 34). A archanjel Ga-

briel odkryl jej tajomstvo počatia: „**Dúch Svätý najdét na ťa, i síla Výšňaho osinít ťa. Tímže i raždájemoje svjato narečétsja Sýn Bóžij**“ (Duch Svätý zostúpi na teba a zatóni ťa moc Najvyššieho, a preto aj dieťa bude sväté a bude sa volať Božím Synom) (Lk 1, 35). Mária mu odpovedala: „**Se rabá Hospódná, búdi mi po hlahólu tvojemú**“ (Som služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova) (Lk 1, 38). Tým sa Mária pokorila Božej vôli a s pokorou ju prijala, a po týchto slovách, ktoré boli vyjadrením jej dobrovoľného súhlasu, počala. Semeno muža bolo odvrhnuté, lebo bolo poškvrnené hriechom (kráľ Dávid hovorí v 50. žalme: „**V bezzakóniji začát jsem, i vo hrisích rodí mjá máti mojá**“ (V nepravosti som sa narodil a matka ma počala v hriechu) (Ž 50, 7). Rovnako ako prvá žena Eva bola počatá bez ženy, tak aj teraz Christos, ako nový Adam, bol počatý bez muža.

Presvätej Bohorodičke náleží neprestajná chvála za to, že sa našla medzi ženami taká nádoba, ktorá prijala do svojho lona Neobmedzeného Boha, bola schopná porodit' Božieho Syna, podobného nám vo všetkom, okrem hriechu. Práve preto jej Cirkev dáva rôzne prívlastky: Širšája nebés, Neopalímaja kupiná, Cáríca Nebésnaja. Preto má naša svätá Pravoslávna cirkev veľkú lásku a úctu k Presvätej Bohorodičke, k nej sa obracajú všetci, ktorí sa ocitajú v biedach, utrpeniach, nikoho neodvrhne, ale za všetkých prosí svojho Syna, aby nám odpustil naše hriechy a daroval nám večný život.

Presvjátája Bohoródice spasí nás. Amiň.

Jerej Sergej Tomčuk

O spravodlivosti

Kto kráča vo svetle spravodlivosti, ten nikdy neupadne do diabolskej siete. Kto sa odkláňa z pravej cesty, ten nepostaví svoj stánok v príbytkoch spravodlivých. Blažený, kto učí bližneho spravodlivosti i nezranil svoje svedomie a nezmiedol svoju dušu, ten bude vyvýšený Hospodinom. (Sv. Efrém Sýrsky)

Slávnostný vstup Christa do Jeruzalema

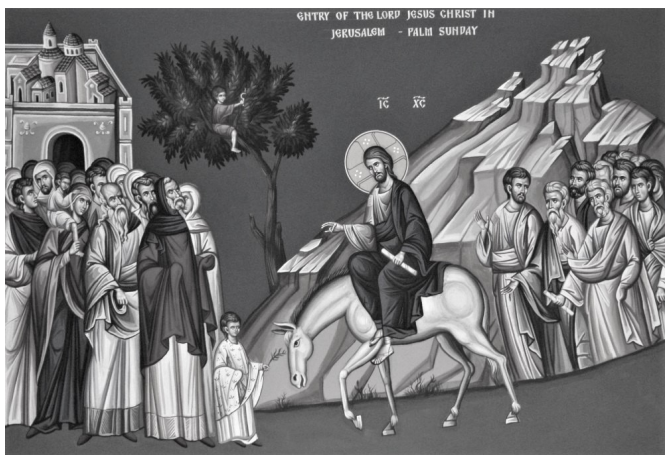
Kvetná nedeľa je pohyblivý kresťanský sviatok, ktorý pripadá na nedeľu pred Paschou a pripomína slávnostný príchod Isusa Christa do Jeruzalema. Túto udalosť zaznamenávajú všetky štyri Evanjeliá (Mt 21, 1 – 11; Mk 11, 1 – 11; Lk 19, 28 – 40; Jn 12, 12 – 19). Názov sviatku je odvodený od kvetov, ktorými bývajú ozdobené chrámy, resp. od kvitnúcich ratolestí, ktoré sa rozdávali veriacim počas bohoslužieb a majú pripomínať palmové vetvy, ktorými ľud vítal Isusa ako svojho Kráľa a Mesiáša. V Pravoslávnej cirkvi patrí do kategórie Hospodských sviatkov a tvorí „dvojsviatok“ s Lazárovou sobotou. Je jedným z dvanástich veľkých sviatkov. Nie je súčasťou Veľkého týždňa. Na utreni sa posväcujú ratolesti, ktoré sa potom rozdávali veriacim. V bohoslužobných textoch sviatku výrazne rezonuje aj udalosť vzkriesenia Lazára. Zároveň je predzvesťou sviatku sviatkov – Paschy (Vzkriesenia Isusa Christa).

Ako sa Christos približoval k svätému mestu Jeruzalemu, udialo sa niečo neobvyklé. Doteraz chodil vždy pešo, nanajvýš po Genezaretskom jazere loďkou. Aj teraz prichádza ako všetci pútnici pešo. Blízko Jeruzalema sa však zastaví a dvom učeníkom dáva presné pokyny, ako Mu majú zabezpečiť osliatko. Isus nechce vstúpiť do Jeruzalema ako bežný pútnik. Jeruzalem je jedinečné mesto, je mestom chrámu a kráľa Izraela. V chráme je Boh prítomný osobitným spôsobom: len tu možno prinášať obetu, tu sa každoročne konajú veľké sviatky, pri ktorých sa zhromažďuje celý izraelský národ. Jeruzalem je Dávidovo mesto, naň sa upierajú oči a srdcia Božieho ľudu, mesto, čakajúce na Mesiáša. Evanjelium kladie veľký dôraz na to, ako Isus prikázal učeníkom, aby Mu obstarali osliatko; osliatku je venovaná viac než polovica textu. Nie náhodou. Christos chce dať najavo, že je Pánom nad celou situáciou a do mesta vstupuje slobodne, nie pod tlakom okolností. Predovšetkým sa však slávnostným vstupom do Jeruzalema majú naplniť biblické predpovede: **„Plesaj hlasno, dcéra Siona, jasaj, dcéra Jeruzalema, hľa, tvoj kráľ ti prichádza, spravodlivý je a prináša spásu, ponížený je a nesie sa na oslovi, na osliatku, mládati oslice. Vyhubí vozy z Efraima a kone z Jeruzalema, vymiznú bojové kuše; o pokoji bude rokovať s národmi a jeho vladárstvo je od mora k moru a od rieky až do končín zeme“** (Zach 9, 9-10). Tí, čo hľadali Isusovu pomoc, obracali sa Naňho ako na syna Dávidovho. V tejto chvíli Isus, ktorý bol celkove zdržanlivý, svojím konaním potvrdzuje, že On je skutočne tým Kráľom, ktorého Boh prisľúbil svojmu ľudu. Svojím počínaním Isus hovorí veľmi jasne: teraz sa naplňujú Písma, teraz sa stáročne očakávania stávajú skutočnosťou. Boh dodržal svoj sľub a dáva svojmu ľudu posledného a večného Kráľa a prostredníctvom Neho sa stará o svojich

verných. Zároveň Christos dáva týmto gestom najavo, že nie je pozemským kráľom, ale duchovným Mesiášom. Vstupuje síce ako Kráľ, ale bez akéhokoľvek nástroja moci. Jeho mocou je dôvera v Boha Otca, ktorú verne napĺňa podľa Jeho predpovedí a príslubov. Prichádza „v mene Pánovom“, v Jeho moci a Jemu sa v dôvere odovzdáva. Vie, že predpovede pokračujú a za slávnostným vstupom podľa tých istých prorociev ho v Svätom meste čaká utrpenie a smrť. Nadšenie zástupu zas potvrdzuje, že tí, čo nemali zatemnené srdce, spoznali čas Mesiášovho príchodu a prišli do Betfage pri Olivovej hore. Betfage znamená „dom fig“. Neplodný figovník, ktorý tu Isus preklial, je obrazom chrámu, ktorý už neplnil svoje poslanie, ale aj obrazom všetkých, čo Boha ctia len svojimi ústami, ale ich srdce je ďaleko od Neho. V Betfage sa pútnici zvykli očisťovať pred vstupom do Svätého mesta. Christos tu očisťuje svojich vtedajších i dnešných nasledovníkov od všetkých falošných predstáv o mocnom mesiášovi, ktoré zostávajú doteraz neplodné. Z Betfage cesta kúsok stúpa na vrchol Olivovej hory a jej svahom zostupuje do Jeruzalema. Tu starozákonný Ezechiel videl vstupovať Pánovu slávu a tu má prísť Pán vo svojom víťazstve. Tu sa má podľa proroka Zachariáša odohrať veľký eschatologický boj (4, 14). A tu Isus Christos posla dva učeníkov, ako ich poslal po dvoch všade, kam sa sám chystal ísť. Ich úlohou je odviazať oslicu a priviesť ju takto oslobodenú k Pánovi. Ľudská sloboda je spútaná hriechom a pýchou. Christovo poslanie, v ktorom majú učenici pokračovať, znamená slúžiť a oslobodzovať ľudskú slobodu, zviazanú hriechom a navádzaním diablom. Osol je ťažné zviera. Christov hlavný zákon lásky hovorí, že si máme jeden druhému niesť bremená - uľahčiť bremená obťažným! Tak sa napĺňa Zákon a proroci a stávame sa dokonalými ako je náš nebeský Otec. Oslica predstavuje schopnosť slúžiť, čím sa stávame podobní Bohu, ktorý miluje slúžiacou láskou. Diabla lož vytvorila falošnú predstavu o Bohu ako o krutom a žiarlivom Vladárovi, ktorú Isus očisťuje a ukazuje v pravom svetle: Boh je Láska a to ako veľmi nás miloval sme spoznali v tom, že vydal svojho Syna za nás (porov. Ef 5, 2, Gal 2, 2). Matúš spája mesiášske prorocvá Iz 62, 11: „**Hľa, Pán oznamuje až do končín zeme: Povedzte dcére Sio-**

na: Hľa, prichádza tvoja spása. Jeho odmena je s ním a jeho odplata pred ním“ a Zach 9, 9: „Plesaj hlasno, dcéra Siona, jasaj, dcéra Jeruzalema, hľa, tvoj kráľ ti prichádza, spravodlivý je a prináša spásu, ponížený je a nesie sa na oslovi, na osliatku, mláďati oslice“.

Aj Isus spoznával Otcovu vôľu zo slov Písma,

z ktorého mu zaznieval dôverne známy Otcov hlas a odpovedal naň do poslednej čiaračky. Christos je pre veriacich vzorom prístupu k Svätému Písmu: „Tvoj Kráľ prichádza k tebe, tichý, sediaci na oslici.“ Prislúbený kráľ je iný, než Ho všetci očakávali. Isusov vstup do Jeruzalema, ktorým napĺňa dávne predpovede,

nás učí, ako chápať a pochopiť. Nepýtať sa „kedy“, ale „ako“ sa daná vec má stať. Časom ich napĺňania je „dnes“, teraz, pod podmienkou, že človek prijme Isusa Christa takého, aký prišiel kedysi a aký prichádza v každom okamihu až do konca čias: tichý a pokorný (ako baránok vedený na zabitie). Tu vidíme pravú tvár Boha. Neprichádza vládnuť, ale slúžiť. Službou premáha zlo v jeho koreni, ktorým je pýcha. Je to tiché, ale definitívne víťazstvo, nie potlačenie zla, ale jeho prekonanie. Násilie, aj keď je použité proti zlu, sa stáva novým násilím a zlom. Nie násilníci, ale tichí budú blahoslavenými dedičmi zeme (porov. Mt 5, 5) a budú sa tešiť veľkému pokoju: **„Tichí však zdedia zem a budú žiť v šťastí a pokoji“** (Ž 37, 11). A zástupy, čo išli pred Ním, i tie, čo šli za Ním, volali: **„Hosanna Synovi Dávidovmu!“** Zástupy kladli plášte na zem pred Isusa Christa. Plášť znamená pre chudobného odev, lôžko, prikrývku i dom, je to jeho všetko. Zástup ním prikrýva oslicu a osliatko, plášte spolu s vetvami kladú s nadšením na zem – dávajú sa plne do služby prichádzajúceho Kráľa. Na Sviatok stánkov sa spieval žalm 118: **„Vystrojte sprievod s ozdobnými vetvami až k rohom oltára“**. Niekoľko dní predtým dvaja slepci pri Jerichu volali: **„Pane, Synu Dávidov, zmiluj sa nad nami!“** (Mt 20, 30). Zástup volá slovami žalmu 118., ktorý spieva o konci exodu, o vstupe do Zaslúbenej zeme a o dare Zákona. Prijatť chudobného Mesiaša znamená oslobodiť sa. Kto prichádza na vozoch a koňoch, neprichádza v Pánovom mene. Moc patrí satanovi, avšak Bohu patrí služba. Aj pre Cirkev to je dôležité rozpoznávacie kritérium.

Prečo je v opise Isusovho slávneho vstupu do Jeruzalema venovaný tak veľký priestor a pozornosť práve oslíkovi? Matúš hovorí o oslici a jej mláďati, aby tak zdôraznil totožnosť s predpoveďou proroka Zachariáša. Opis príchodu prislúbeného Mesiaša sa napĺňa práve v tejto chvíli do posledného detailu. V oslici a jej mláďati môžeme nájsť aj mnohé ďalšie symbolické významy. V duchovnej interpretácii napríklad predstavujú synagógu a pohanov, Izrael a Cirkev, dvojice vyslaných učeníkov alebo dvoch slepcov z predchádzajúceho úryvku. Najhlbší súvis je tu však so samotným Christom. On nie je ako kráľ, ktorý jazdí na koni, ani bojovník, ktorý si ide na bojovom voze vydobýť

moc. Isus je Kráľ, ktorý vstupuje zaujať Kráľovstvo na oslici, pokornom ťažnom zvierati. No práve takto porazí vozy, kone, mocnárov a násilníkov. Vládu toho, ktorý zotročuje a všade prináša smrť, premohol tým, že slúžil a položil svoj život. Toto je pravá sláva, ostatné je len márnosť. „Hosanna“, grécky prepis hebrejského „hoši-a-ná“ znamená doslova „prosím, zachráň“. V tomto prípade ako jasavé volanie vyjadruje radosť zo záchrany, ktorú Mesiáš prináša. Keď ho staviame do protikladu s výkrikmi davu v nádvorí Pilátovho paláca o niekoľko dní neskôr, chce sa tým vyjadriť nestálosť ľudského srdca a ľudských citov, ktoré reagujú podľa bezprostredných podnetov. Christos si je vedomý, čo Ho v Jeruzaleme čaká, ale vie aj to, že aj entuziazmus je potrebný. Kresťanstvo je náboženstvo križa, cez ktorý vedie k radosti života. Kto križ obchádza, potláča či skrýva, tým sa mu nevyhne, utrpenie si naň beztak počká. Cieľ všetkých kresťanových snažení musí byť v tom, aby po celú večnosť spievalo sa radostné „Aleluja“ Božiemu Synovi za spásu vydobytú pre celé ľudstvo.

-SHB-

O sústrednosti na modlitbe

Do jedného monastiera raz prišiel anjel a v ruke držal zlatú knihu, Sväté Evanjelium. Nechal si zvoláť všetkých mníchov a povedal im: „Nechám vám toto Evanjelium z nebeského zlata, či niekto z vás zvládne sa pomodliť modlitbu Otče náš, bez jedinej myšlienky na niečo iné.“ Mnisi sa veľmi potešili, lebo zatúžili mať vo svojom monastieri takú vzácnu vec. Anjel dal, aby všetci videli, keď predstúpi modliaci sa mních, že ak sa modlí sústredene, tak bude žiariť ako svetlo, ale ak sa jeho myšlienka zatúla, tak tento modlitebník zhasne. Jeden za druhým predstupovali a hovorili modlitbu. Niektorí zhasli hneď po prvých slovách, iní po prvej alebo druhej vete. Keď nikto z nich nevydržal žiariť sústredenou modlitbou až do konca, „Otčenáša“, anjel sa začal chystať k odchodu. V tom však jednému mníchovi napadlo, že kúsok od monastiera žije v pustovni jeden ich mních; veľa rokov sa tam už modlí, na nič svetské nemyslí, len sa sústreďuje na očistenie srdca. Anjel súhlasil, že počká, až mnícha privedú. Keď ho viedli, hovorili mu: „Otče, nikde sa nepozerajte, na nič nemyslite, na nič sa nepýtajte, tu sa postavte a iba sa modlite „Otče náš“ tak ako ste zvyknutý“. Mních nemal vo zvyku pozdvíhať oči a ani sa pozeráť okolo seba; tak ako ho postavili na určené miesto, zatvoril oči, anjela nevidel a začal sa modliť. A svietil a žiaril, a už sa blížil ku koncu... Lenže, tento otec mal vo zvyku vždy na konci modlitby sa zahľadiť smerom k nebu. A tak keď hovoril: „I ne vvedí nás vo iskušénije, no izbávi nás...“, otvoril oči, uvidel anjela, uvidel zlaté Evanjelium a než stihol dopovedať: „Ot lukávaho“, tak zhasol. Anjel povedal: „Tak nič“ a zmizol. Mnisi prišli k pustovníkovi a nechápavo sa ho pýtali: „Ako je to možné, otče, že aj ty...? Načo si pomyslel, keď si uvidel to Evanjelium?“ Pustovník odpovedal: „Za koľko by sa asi tak dalo predat.“

Táto anekdota má ukázať, že nikto nie je nikdy úplne ušetrený od zápasu s myšlienkou. Nejde tu o to, prečo pustovník potreboval peniaze (možno ich chcel rozdať chudobným). Zmyslel tohto príbehu spočíva v niečom úplne inom: „**Svätá alebo nesvätá myšlienka, modlitbe vadia obe.**“

(Neznámy autor)

Poučné slovo na Veľký piatok

Milovaní bratia a sestry!

Križ sa dnes týči nad zemou nie ako znak pokory pred zlom, ale ako znak víťazstva nad ním. Križ sa dnes týči nad zemou nie ako hrozná zbraň trestu, ale ako víťazný štít veriaceho človeka. Križ sa dnes týči nad zemou nie ako symbol poníženia, ale ako obraz slávy a triumfu.

Milovaní bratia a sestry, záver svätého a Veľkého pôstu nás všetkých myslou prenáša k posledným chvíľam pozemského života nášho Spasiteľa, pravého Boha a pravého Človeka, Isusa Christa. Smrť Spasiteľa na križi je smrť, ktorá zjavila nám ľuďom nekonečnú lásku Boha k človeku, smrť, ktorá bola víťazným návratom Syna k Otcovi, ktorý Ho poslal zachrániť svet. Posledné slová Christa z križa: „**Dokonané je!**“ (Jn 19, 30) – nie sú slová porazeného človeka, ale oslavné slová Bohočloveka – Víťaza. Nádherným spôsobom nám to všetkým ukazuje pravoslávna ikonografia, kde Spasiteľ na križi nevisí ako bezmocný, ponížený a porazený človek, ale ako Víťaz, rozprestierajúci svoje ruky k objatiu celého svojho stvorenstva, každého jedného človeka.

Všetko, čo sa na veľký Piatok stalo, to všetko bolo plne v súlade s Božím plánom spásy človeka – všetko, od chytenia v Getsemanskej záhrade až po polozenie Jeho tela do nového kamenného hrobu. Pred Annášom, Kajfášom aj Pontským Pilátom, od odsúdenia po smrť na križi, tam všade bola prítomná blahá Božia prozreteľnosť, ktorej jediným cieľom je definitívne víťazstvo dobra nad zlom, života nad smrťou. No človek, zjazvený hriechom a spútaný okovami vlastnej nedokonalosti, nedokázal vybojovať tento odveký zápas sám, preto si na svoje plecia za všetkých nás vzal toto bremeno samotný Boží Syn. Všetci spomenutí Christovi nepriatelia poslúžili dielu našej záchranu. Sám Kajfáš ani netušil, aké prorocké slová vyslovil, keď povedal: „**Je lepšie, ak zomrie jeden človek za ľudí, než aby zahynul celý národ!**“ (Jn 11, 50). Veľmi si želal Christovu smrť, no nepomyslel, že Jeho smrť bude znamenať život pre mnohých, ktorí v Jeho smrť a Vzkriesenie uveria.

Dobry Pastier dnes svoju dušu kladie za ovce, za ovce, ktoré zastrašujú zloději a vlci. Aj pšeničné zrno, až keď zahynie, až vtedy prinesie blahý plod. A tak to, čo sa javí ako prehra, je vlastne víťazstvo, čo sa javí ako koniec, je počiatok, čo sa javí ako beznádej, je začiatok vystupovania k sláve. Christos neprišiel preto, aby nám daroval život viery, ktorý bude ochránený pred všetkými starosťami, utrpením či skúškami – taký život by

nebol skutočným nasledovaním Christa. Prišiel, aby nám daroval kríž, ktorý keď ponešieme statočne, bez reptania a s pokorou ako On, s Jeho pomocou získame prislúbené dedičstvo – stratený raj. No dnes nám dáva vedieť aj to, že náš kríž a naša smrť je ukrytá v Jeho smrti a že práve Jeho smrťou bude tá naša privedená ku vzkrieseniu. Christos chce, aby sme pochopili, že všetka naša sila spočíva v našej viere v silu životodarného kríža.

A čo my, bratia a sestry, chápeme správne význam všetkých týchto udalostí? Chápeme, prečo sa Boží Syn obetoval, čo Jeho obeta znamená a čo je dôsledok Jeho obety pre nás? Smrť Spasiteľa na kríži – udalosť, ktorá stojí za veľké zamyslenie sa aj dnes po takmer dvoch tisícročiach. Môžeme úplne a s istotou povedať, že človek dnes vykonal horší skutok, než satan, ktorý pýchou odpadol od Boha. Človek totiž nielen odpadol od Boha, ale Boha aj zabil. Boha, ktorý ho prišiel zachrániť a tejto záchrane venoval všetku svoju námahu. Počas troch krátkych rokov Isus Christos kázal každý deň, niekedy dokonca ani nejedli, ani On, ani Jeho učeníci a ani Jeho poslucháči. Hovoril veľa, konal veľa, a ako píše apoštol Ján, ani celý svet by nepojal toľko kníh, ak by sme chceli zapísať všetko. No dnes, práve dnes, stojac pred nespravodlivými sudcami, Christos mlčí – svedčia o tom všetci štyria evanjelisti. Len raz odpovedal veľkňazovi a mlčal. Keď na Neho kričali, rúhali sa Mu, vysmievali sa, bili – stále mlčal. A keď Ho predviedli pred Pilátom, krotko mu odpovedal a opäť mlčal. Čo sa stalo? Prečo Ten, ktorý predtým ľudí učil, povzbudzoval, zapaloval v nich vieru a nádej, kázal o láske, prečo teraz mlčí? Jednoducho preto, lebo už povedal všetko, všetko, čo bolo potrebné. A aj preto, lebo uši všetkých nespravodlivých sudcov by aj tak zostali hluchými, preto, lebo žiadna Jeho obhajoba či láskavé slovo neodvrátili by ich zlobu, nenávisť a hnev. Odpovedal len raz, keď sa Ho opýtali, či je Christos, Boží Syn. Odpovedal, že On je. A znova mlčal. A aj keď zomieral, len pár slov počuli od Neho tí, čo boli blízko – kajúcny lotor, Jeho Matka a Jeho milovaný učeník. Trpel a zomieral mlčky. Mohol mnohými slovami prekliat celý ľudský rod za toto všetko. Či preto uzdravoval slepých, aby ich oči hľadeli na Neho teraz zaslepenou zlobou, či preto vyliečil chromých, aby ich nohy chodili v zúrivej bande lotrov, či preto vrátil život ľuďom,

aby Ho teraz nevinného zabili? Nehovoril im o tom. On iba ticho a pokorne znášal svoj kríž. Načo viac slov, všetko povedal – odkryl náruč a čaká na každého človeka.

Bratia a sestry, či to nie je tak aj v našom živote? Či sa nám často nezdá, že Hospod' Boh mlčí, že na naše utrpenia, náš smútok, žiaľ, na naše modlitby neodpovedá? Veríme, vlastne vieme, že všetko počuje, s nami trpí presne tak, ako dnes pri svojom vlastnom utrpení. Presne tak, ako vtedy, keď stál pred záviastou, zlobou a nenávisťou zaslepenými ľuďmi a mlčal, pretože aj kvôli nim bolo smutné a trápilo sa Jeho ľudomilné srdce: pre ich pád, pre ich hriech, pre ich slepotu. A takto ticho, mlčky Christos trpí aj dnes. My Ho zrádzame, my sa Mu rúhame, my sa Mu úporne protivíme. A potom niektorí lutujeme, vyznávame sa, chceme sa pokáním vrátiť k Nemu späť. Vyzývame k Nemu, a On zdanlivo mlčí, akoby nepočul. On však počuje dobre, veľmi dobre. No mlčí, pretože aj nám už všetko povedal – či aké ďalšie prikázanie chceme od Neho počuť? Sú nám potrebné iné? Ďalšie? Nové? Ľahšie? Nie! Máme všetko, máme Evanjeliu, stačí ho len pozorne počúvať, pochopiť a podľa toho konať. Dal nám všetko potrebné, aby sme s Ním vystúpili na Nebesia, už nám nemusí hovoriť vôbec nič. Ukázal nám spôsob života, cestu, po ktorej máme kráčať, bránu, ktorou máme vojsť – a teraz čaká našu snahu, našu námahu, správne rozhodnutie slobodnej vôle každého z nás. A pritom nám aj tak ticho hovorí, že je dlho trpezlivý, mnoho milostivý, ľudomilný a láskavý. Znáša naše hriechy, našu malovernosť aj naše pochybnosti. Znáša, no nie nekonečne. Príde čas, kedy všetko posúdi Jeho spravodlivosť. To Jeho mlčanie na kríži – to je pre nás hlasná výzva ku skutočnému kresťanskému životu. To je aj naša mocná útecha, pretože vieme, že Ten, ktorý mlčky zomiera na kríži, ktorý mlčí na Nebesiach, je Ten, ktorý nás všetkých chce zachrániť. Nezapudol na nás, neopustil nás. Je našou skutočnou a jedinou pravou nádejou.

Dnes, bratia a sestry, je odsúdený Ten, ktorý bude súdiť všetkých nás. Dnes je oplývajúci Ten, ktorý svojou slinou a zemou pomazal oči slepého a ten sa uzdravil. Dnes sa vysmievajú Tomu, ktorý ústami proroka Dávida povedal: Žijúci na nebesiach sa nad nimi zasmeje. Dnes je bičovaný Ten, ktorý bičom vyhnal kupcov z domu svojho Otca. Dnes je zjazvený Ten, ktorý vyliečil jazvy mnohých tiel a duší. Dnes spútavajú ruky Toho, ktorý rukami zehná dielo našich rúk. Dnes do červeného odevu odievajú Toho, ktorý zaodel stvorený svet krásou a nádherou. Dnes trňovým vencom korunujú Toho, ktorý korunu svojho tvorstva – človeka, ovenčil slávou a ctou. Dnes sa rúhajú a zlorečia Tomu, ktorý priniesol všetkým blahé slovo. Dnes vedú na smrť Toho, ktorý nás vedie k večnému životu. Dnes je povýšený na kríž Ten, ktorý kázal povýšiť medeného hada na púšti, aby sa ľudia uzdravili. Dnes žĺčou a octom napájajú Toho, ktorý nám dáva piť zo živej vody Evanjelia. Dnes snímajú z kríža Toho, ktorý snal z našich pliec bremeno hriechu. Dnes sa pohrebnými plachtami ovíja Ten, ktorého predtým ovili do plienok. Dnes sa do hrobu kladie Ten, ktorého predtým položili do jasličiek. Dnes sa do útrov zeme ukladá Ten, ktorý sa predtým narodil v jaskyni. Dnes ľudia zabili Toho, ktorý prišiel darovať život všetkým.

Hľa, obeta tajomná a dokonalá – vierou a láskou pristúpme, nech sa aj my staneme účastníkmi večného života. Amiň!

Christos posredi nas!

Protodiakon Ján Husár

Poučné slovo svätého Jána Zlatouštea, arcibiskupa carhradského, na svätý a svetlý deň slávneho a spasiteľného Vzkriesenia Christa Boha nášho

Keď je niekto zbožný a miluje Boha, nech sa teší z tejto blahej a svetlej slávnosti. Keď je niekto múdry služobník, vojdi s plesaním do radosti svojho Hospodina. Keď sa niekto usiloval v pôste, nech prijme teraz odmenu. Keď niekto pracoval od prvej hodiny, nech prijme dnes spravodlivú mzdu. Keď niekto prišiel po tretej hodine, nech s vďakou oslavuje. Keď niekto stihol prísť po šiestej hodine, nech nepochybuje, lebo nič nestráca. Kto neprišiel ani o deviatej hodine, nech sa neobáva, nepochybuje a pristúpi. Stihol niekto prísť až o jedenástej hodine, nech sa nebojí, že zmeškal, lebo Vládca je láskavý a prijme posledného rovnako ako prvého. Uspokojí toho, kto prišiel o jedenástej hodine práve tak, ako pracovníka od prvej hodiny. Milostivý je k poslednému a láskavý k prvému. Aj tamtomu dáva, aj toho obdarúva. Aj skutky prijíma, aj zámery víta. Aj činnosť si váži, aj návrhy chváli. Preto vojdite všetci do radosti svojho Hospodina. Aj prví aj druhí prijmite mzdu.

Bohatí i chudobní spoločne jasajte. Zdržanliví i leniví uctite si tento deň. Kto sa postil i kto sa nepostil, radujte sa dnes. Stôl je plný, požívajte všetci. Pokrm je pripravený, nikto nech neodchádza hladný. Všetci požívajte z hostiny viery, všetci prijmite bohatstvo dobroty.

Nikto nech nenarieka pre chudobu, lebo sa zjavilo spoločné Kráľovstvo. Nikto nech neplače nad priestupkami, lebo z hrobu zažiarilo odpustenie. Nikto nech sa nebojí smrti, lebo nás vyslobodila Spasiteľova smrť. Zničil ju Ten, ktorý ňou bol zajatý. Peklo premochol Ten, ktorý zostúpil do neho. Rozhorčil ho, keď okúsilo z Jeho Tela. Prorok Izaiáš to predvídal a zvolal: Peklo sa rozhorčilo, keď Teba tam dole stretlo. Rozhorčilo sa, lebo zostalo bezmocné. Rozhorčilo sa, lebo bolo premožené, rozhorčilo sa, lebo bolo umŕtvené. Rozhorčilo sa, lebo bolo zvrhnuté. Rozhorčilo sa, lebo bolo spútané. Prijalo Telo a dotklo sa Boha. Prijalo zem a stretlo sa s nebom. Prijalo, čo videlo a upadlo do toho, čo nevidelo.

Kde je, smrť, tvoj osten? Kde je, peklo, tvoje víťazstvo? Christos vstal z mŕtvych a ty si zvrhnuté. Christos vstal z mŕtvych a padli démoni. Christos vstal z mŕtvych a radujú sa anjeli. Christos vstal z mŕtvych a vládne život. Christos vstal z mŕtvych a v hrobe nielo mŕtveho. Lebo Christos vstal z mŕtvych a stal sa prvotinou zosnulých. Jemu sláva i moc na veky vekov. Amiň.

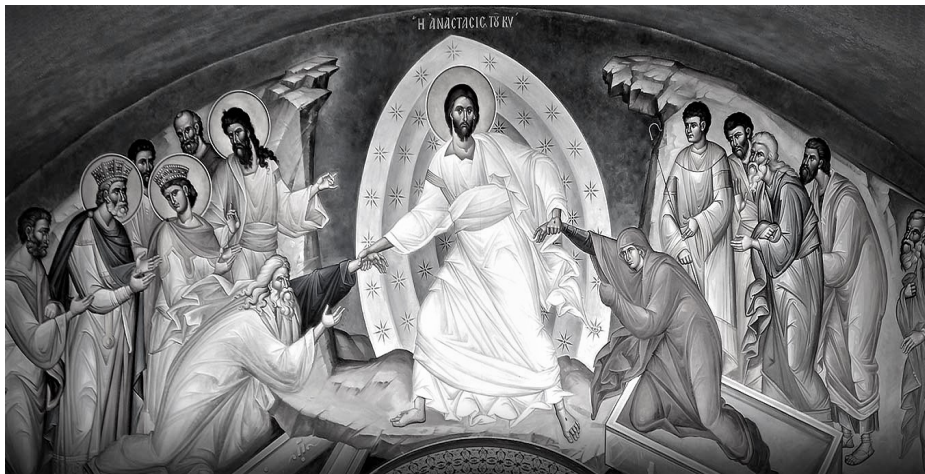

Vzkriesenie Isusa Christa a naše vzkriesenie

Christos voskrese! Voistinnu voskrese!

Z Božej milosti, milovaní v Christu bratia a sestry, prežívame, v duchu paschálnej piesne, „**sej narečennyj i svjatyj deň, jedin subot, Car i Hospod', prazdnikov prazdnik i toržestva jest toržestv**“ (8. pieseň paschálneho kánona), prežívame deň Paschy Hospodinovej, svetlý, radostný a spasiteľný deň vzkriesenia Christovho. Naplnení duchovnou radosťou, jednými ústami a jedným srdcom spievame na slávu vzkriesenému z mŕtvych Isusovi Christovi, Víťazovi nad smrťou, peklom a hriechom, spievame najkrajšiu pieseň viery, nádeje a lásky za to, že nám daroval večnú spásu: „**Christos voskrese iz mŕtvych, smertiju smert' poprav, i suščym vo hrobich život darovav**“ (tropar Vzkriesenia Christovho).

Ako je nám známe z Božieho zjavenia, t.j. Svätého Písma, po naplnenom čase života Isusa Christa na Zemi završili sa Jeho utrpenia a smrteľné muky a súženia. Ukrižovaný na dreve križa, všetkými zavrhnutý, zradený, bičovaný, opustený aj najbližšími – apoštolmi a učeníkmi, zomrel telesne na križi, keď predtým poručil svojho ducha do rúk svojho Otca (Lk 23, 46). Tak sa naplnili Ním viackrát vyslovené predpovede o vlastnom utrpení, ako On sám o tom hovorí, o utrpení Syna človeka, po ktorom, teda po utrpení, bude nasledovať radosť. Evanjelista Marek o tom takto svedčí: „**Syn človeka bude vydaný veľkňazom a zákonnikom. Odsúdia Ho na smrť, vydajú pohanom, budú sa Mu vysmievať a plávať na Neho. Zbičujú Ho a zabijú, ale po troch dňoch vstane z mŕtvych**“ (Mk 10, 33-34). A to sa aj skutočne stalo: Isus Christos na tretí deň po smrti na križi silou svojho Božstva vstal z mŕtvych a tým premohol peкло, smrť a hriech. Tým, že vstal z mŕtvych, Christos stal sa najväčším Víťazom, akého svet ani predtým, ani po tom a ani nikdy viac neuvidí. Lebo On svojim vzkriesením položil počiatok vzkrieseniu celého ľudského pokolenia, ktoré sa stane, ako nám to On sám prizvukuje, „**v posledný deň**“ (Jn 6, 39). Aby však smrť mohla byť porazená či premožená, smrť, ktorá držala v zajatí celé ľudské pokolenie, bolo nevyhnutné, aby Víťaz bol najväčším Spravodlivým, na ktorého hriech nemohol mať nijaký dosah, lebo podľa apoštola Pavla „**odmena za hriech je smrť**“ (Rim 6, 23). Smrť cez hriech prvých ľudí, našich prarodičov Adama a Evy, vstúpila ako neoddeliteľné dedičstvo do celého ľudského pokolenia, o čom jasne hovorí celá história ľudstva od jeho počiatku až po príchod na Zem Božieho Syna. A takým dokonalým Spravodlivým mohol byť iba Bohočlovek, teda Isus Christos, náš Spasiteľ. S touto ideou tajomstva smrti a vzkriesenia nášho Spasiteľa, okrem iných zdrojov, môžeme sa stretnúť aj v druhej eucharistickej modlitbe v Liturgii sv. Vasiľa Veľkého, kde čítame: „**(Christos) roztrhol okovy smrti;**

potom vstal z mŕtvych tretieho dňa a nám preklenul cestu k vzkrieseniu, pretože nebolo možné, aby Darca života bol držaný v porušiteľnosti; stal sa počiatkom zosnulých, prvorodený z mŕtvych, aby tak držal prvenstvo vo všetkom.“

A tak, bratia a sestry, Isus Christos svojím vzkriesením položil počiatok vzkrieseniu ľudského pokolenia; Jeho všemocným slovom vo svoj čas, „**v posledný deň**“ (Jn 6, 39) vstanú z mŕtvych všetci ľudia, keď podľa Jeho slova „**všetci v hroboch počujú hlas Syna Božieho a tí, čo robili dobre, budú vzkriesení pre život, kým tí, čo páchali zlo, budú vzkriesení na odsúdenie**“ (Jn 5, 28-29). Podobné slová nachádzame aj u proroka Daniela, ktorý hovorí: „**Mnohí z tých, čo spia v prachu zeme, sa zobudia: jedni pre večný život, ale druhí na večné zavrnutie a hanbu**“ (Dan 12, 2).

Nám, bratia a sestry, verným deťom Pravoslávnej cirkvi, ostáva iba jedno – pokračovať v Christovom diele, ktoré je aj dielom nášho vlastného duchovného vzkriesenia, vzkriesenia každého z nás cez duchovnú askézu a ustavičný boj s hriechom a vášňami s jasným cieľom – doviest víťazstvo nad hriechom až do konca. A tak ako podľa nemeniteľného zákona Božej spravodlivosti „**odmenou za hriech je smrť**“ (Rim 6, 23), tak pre túto skutočnosť, aby bolo možné zachrániť sa pred vnútornou (duchovnou) smrťou - tu v zemnom živote, a vstať z mŕtvych vnútorne, obnoviť sa dušou a telom a stať sa dôstojnými vzkriesenia z mŕtvych „**v posledný deň**“ (Jn 6, 39), je nevyhnutné nám veriacim kresťanom oslobodiť sa od hriechov, zvrhnúť zo seba panovanie vášni a žiadostí, o čom nás apoštol Pavel poučuje slovami: „**Tí, čo patria Isusovi Christovi, ukrižovali svoje telo s vášňami a žiadosťami**“ (Gal 5, 24).

Bratia a sestry! Náš Spasiteľ Isus Christos, ktorý sa narodil ako človek, plní za nás a pre nás všetku spravodlivosť, ktorú svetu pripomína okrem iného aj pred vlastným pokrstením, keď sv. Ján sa zdráhal Ho pokrstiť a vtedy Isus Christos mu odpovedal: „**Nechaj to teraz. Lebo tak sa nám patrí naplniť všetku spravodlivosť.**“ A tak Mu Ján nebránil (Mt 3, 13-15). Slovo „**spravodlivosť**“ znamená tu všetko to, čo požaduje od nás zákon, a teda výrok:

„Naplniť všetku spravodlivosť“ znamená naplniť všetky požiadavky zákona alebo celý zákon. Zrejme Isus Christos týmito slovami ukazuje na to, že On ako Človek nevyhnutne musí prijať krst a sv. Ján má byť ten, kto Ho pokrstí (kňaz Grigorij Dačenko). Tieto slová Isusa Christa hovoria teda o tom, že On sám je tou spravodlivosťou a aj v plnosti Jeho príchod na Zem a tiež všetko, čo týmto Jeho príchodom je svetu darované. A tak veríme, že ako doteraz, aj v budúcnosti po všetky dni nášho života bude nám náš Spasiteľ Isus Christos, nám, veriacim v jednu, svätú, všeobecnú a apoštolskú Cirkev, dávať blahodať a silu na oslobodenie sa od hriechov a k vzťahaniu sa každej spravodlivosti, pravdy a všetkých cností; tým, že človek prijíma Božiu blahodať a uplatňuje ju pre svoju spásu, tým zhadzuje zo seba bremeno vášní a rôznych hriechov, akými sú: pýcha, sebaláska, nezdržanlivosť, cudzoložstvo, hnev, závišť, zloba, nenávisť, neposlušnosť, ctižiadosť a mnohé ďalšie, čím sa celý mení podľa ducha Christovho, stáva sa v zmysle slov ap. Pavla **„novým stvorením“** (2 Kor 5, 17), majúť tiež na pamäti jeho iné slová: **„Veď nás ženie Christova láska, nás, čo sme pochopili, že ak jeden zomrel za všetkých, všetci zomreli. A za všetkých zomrel preto, aby tí, čo žijú, nežili už viac sebe, ale Tomu, ktorý za nich zomrel a bol vzkriesený“** (2 Kor 5, 15). Takým spôsobom veriaci kresťan vďaka

blahodate vzkrieseného Christa sám vnútorne vs-táva z mŕtvych a stáva sa živým človekom podľa ducha a získava radostnú nádej na blažené vzkriesenie Svätým Duchom v posledný deň sveta. **„Tí, čo žijú v tele, oslovuje nás ap. Pavel, nemôžu sa páčiť Bohu. No vy nie ste v tele, ale v duchu, ak vo vás pre-**

býva Boží Duch. Ale ak niekto nemá Christovho Ducha, ten nie je Jeho. Ak však je Christos vo vás, telo je mŕtve pre hriech, ale Duch je život pre spravodlivosť. Ak teda vo vás prebýva Duch Toho, ktorý vzkriesil Christa z mŕtvych, oživi aj vaše smrteľné telá svojím Duchom, ktorý prebýva vo vás“ (Rim 8, 8-11).

Takto nám všetkým, bratia a sestry, ktorí sme Christovi, je ponúkaná možnosť od samotného Boha Jeho blahodatkými prostriedkami budovať svoje vlastné vzkriesenie podľa vnútorného duchovného človeka. A závisí od nášho rozhodnutia, či túto možnosť budeme využívať vo svoj duchovný prospech alebo dáme sa unášať nepokojnými vlnami tohto sveta, ktorý podľa sv. Jána evanjelistu celý **„je v moci Zlého“** (1 Jn 5, 19). Preto nás sv. Ján ako svoje duchovné deti prosí: **„Nemilujte svet, ani to, čo je vo svete. Ak niekto miluje svet, nie je v ňom Otcova láska. Veď nič z toho, čo je vo svete – žiadosť tela, žiadosť očí a pýcha života nie je z Otca, ale je zo sveta. A svet sa**

pomíňa aj so svojou žiadosťou. Kto však plní Božiu vôľu, zostáva naveky“ (1 Jn 2, 15-17). Dajme sa viesť tými poučnými slovami, lebo inak naša duša bude ovládaná vášňami a rôznymi žiadosťami a hriechmi, stane sa duchovne mŕtvou a aj keď oslavuje vzkriesenie Isusa Christa telesne, po vonkajšej stránke, duchom, spravodlivosťou a pravdou sa nezúčastňuje na Jeho vzkriesení. Preto aj sv. Cirkev, želajúc si pripraviť každého z nás k dôstojnej oslave svetlého a spasiteľného sviatku, **„toržestva toržestv“** (8. pieseň paschálneho kánona) v kresťanskom svete, ustanovila už od prvých dní kresťanstva svätý pôst Štyridsiatnice a uložila a aj dnes ukladá nám všetkým, svojim deťom, pôst, pokánie a prijímanie Christových tajín – Jeho Tela a Krvi, aby sme nielen telesne, ale viacej duchovne ako telesne stali sa dôstojnými oslavovať slávne vzkriesenie Christa – Darcu života, aby sme sa aj my stali víťazmi nad hriechom a ozdobovali sa spravodlivosťou, pravdou a ostatnými cnosťami, obzvlášť láskou jeden k druhému, ktorá je poznávacím znamením pre učeníkov Christových, čo sám Spasiteľ nám to neustále pripomína: **„Podľa toho všetci spoznajú, že ste moji učeníci, ak budete mať lásku jeden k druhému“** (Jn 13, 35).

Na záver tohto sviatočného paschálneho slova prijímame spoločne, milovaní bratia a sestry, iné povzbudivé slová apoštola Pavla tak o našom vzkriesení, ako aj o ceste k jeho naplneniu. Vo svojom Liste Kolosanom nás vyzýva: **„Ak ste teda boli spolu s Christom vzkriesení, hľadajte to, čo je hore, kde Christos sedí po pravici Boha. Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi. Lebo ste umreli a váš život je skrytý s Christom v Bohu. Keď sa zjaví Christos, váš život, vtedy sa aj vy spolu s Ním zjavíte v sláve“** (Kol 3, 1-3). Amen.

Prot. Peter Kormaník

O PASCHE

„Postavím sa na svoju stráž“ (Hab 2, 1), hovorí prorok Habakuk. Postavím sa s ním aj ja Duchom mi danou mocou a rozjímaním; „pozriem“ a zistím, čo mi bude ukázané a „povedané“. Stál som a vidím: hľa, muž vystúpil nad oblaky, muž veľmi vysoký, **„vyzeral ako Boží anjel“** (Sud 13, 6), a jeho odev žiaril ako blesk. Zodvihol ruku k východu, mocným hlasom zvolal (a jeho hlas znel ako hlas trúby, okolo neho sa zhromaždilo akoby „nebeské vojsko“) a povedal: „Toto je záchrana sveta, sveta viditeľného aj sveta neviditeľného! Christos vstal z mŕtvych, obnovte sa s Ním i vy; Christos vystúpil do svojej slávy, vystúpte s Ním aj vy; Christos opustil hrob, vyslobodte sa z väzenia hriechu; otvárajú sa brány pekla, zničená je smrť, starý Adam je odložený, rodí sa nový: **„Kto je v Christovi, je novým stvorením“** (2Kor 5, 17); obnovte sa“. Tak hovoril on a druhí spievali to isté, čo aj vtedy, keď sa Christos narodil: **„Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj, v ľudoch (Božie) zalúbenie“** (Lk 2, 14).

V ten Veľký deň bol Christos povoláný z mŕtvych. V ten deň odrazil žihadlo smrti, rozdrvil pochmúrne brány pekla, duším daroval slobodu. V ten deň, vstanúc z hrobu, zjavil sa ľuďom, kvôli ktorým sa narodil, zomrel a bol prebudený, aby sme my znovuzrodení a tí, čo unikli smrti, boli vzkriesení s Ním, vzkrieseným. V ten žiarivý a veľký deň sa zástupy anjelov radovali a spievali víťaznú pieseň.

(Sv. Gregor Teológ)

Christos – Víťaz nad smrťou

Christos po svojom ukrižovaní a trojdňovom prebývaní v hrobe vstáva z mŕtvych. **Christos voskres!** Tak krásne sa nesú tieto slová v našich chrámoch, v našich rodinách, v našich samotných. Nie je to pre ich ľubozvučnosť, ale pre život, ktorý so sebou nesú. Spasiteľ sveta vstáva z mŕtvych! Všetci to vieme, všetci to cítime, napokon, ako píše apoštol Pavol, „**ak však Christos nebol vzkriesený, tak márna je vaša viera**“ (1 Kor 15, 16). Práve Pascha Christova dáva zmysel i našim bohoslužbám, i nášmu pôstu, i nášmu snaženiu, ba i láske k nepriateľom. Všetkému. Pretvaruje svet (snáď Ho aspoň trochu počúvame).

Čo sa stalo v to radostné nedeľné ráno – vieme. Čo sa stalo tri dni pred tým v piatok na Kríži – vieme. Ale čo sa však dialo medzi tým? Čo sa udialo počas tých troch ľudských dní, keď bol Christos zabitý a Jeho telo prebývalo v hrobe? Christos zostúpil do pekiel... (Poznáme mnohé termíny namiesto pojmu **peklo**, napr. **podsvetie** alebo z cirkevnej slovančiny **ad**, ale aj hebr. **šeól**, **gehenna**, gr. **hádes**, lat. **inferi**. Slovo **peklo** budeme používať radšej menej kvôli jeho čiastočne rozprávkovému podtónu vo vnímaní.)

Bohoslužobné texty o predpeklí či podsvetí, v ktorom Christos počas tých troch dní prebýval, sú početné, čítame napríklad: „**Súščym vo ádi sošéd Christós blahovistí: der-zájte, hlahóla, nýňi pobidích, áz jésm Voskresénije, áz vý vozvedú, razrušív smértna-ja vratá.**“ (*Blahú zvesť priniesol Christos v pekle prebývajúcim, keď tam zostúpil, povedal: Vzchopte sa, teraz som zvíťazil, ja som vzkriesenie, ja vás vyvediem na slobodu, lebo som zničil brány smrti.*) Zamysleli sme sa nad týmto textom, ktorý čítame vždy, keď máme 3. hlas v sobotu večer? Christos snáď priniesol Evanjelium do pekla? Snáď vyviedol odtiaľ ľudí? A akých? Snáď všetkých?

Prečo sa chceme venovať práve otázke zostúpenia Christa do adu? Je to i preto, lebo Cirkev nikdy nezobrazovala samotný akt vzkriesenia – samotné vyjdenie z hrobu (katolíci to neskôr porušili a zobrazujú Christa so zástavou, ako vychádza z hrobu), ale vždy sa tento Sviatok sviatkov zobrazoval ako vystúpenie z adu (nie z hrobu). Na ikone Spasiteľ vyvádza

z podsvetia Adama, Evu i starozákonných ľudí a pod Christom je tmavá priepasť podsvetia. Teda pravoslávna ikona Vzkriesenia je hlbšia ako rímskokatolícke zobrazenie a poukazuje až na podstatu udalosti a nie iba ako zobrazenie samotného telesného momentu vyjdenia z hrobu.

Katolícky katechizmus (KKC 633) chápe zostúpenie Christa do podsvetia taktiež ochudobnene, ba až nespasiteľne, hovorí totiž, že **„Ježiš nezostúpil do pekiel (k zosnulým), aby vyslobodil zatratených, ani aby zničil peкло zatratenia, ale aby vyslobodil spravodlivých, ktorí ho predišli.“** Vidíme, že katolícka cirkev „obmedzila“ samotného Christa v tomto podsvetí! Iba na vyslobodenie spravodlivých. Dnes, žiaľ, i mnoho pravoslávnych to tak chápe.

Ako to teda je naozaj? Pravdupovediac je to vec mimoriadne tajomná. Čo sa mohlo za tri ľudské dni udiať na onom svete? Čo Christos ozaj chcel a chce? Každopádne je to udalosť kozmického významu, ktorá sa týkala všetkých ľudí, celého stvorenstva. To bez debaty. Ved' Spasiteľ nie je Spasiteľom iba spravodlivých, zbožných ľudí, ako to na tomto mieste chápe Západ. Ešte raz sa pozrime na horeuvedený bohoslužobný text **„Blahú zvest' priniesol Christos v pekle prebývajúcim“**, teda nie len spravodlivým, ale všetkým v pekle. A čo hovorí Sväté Písmo? **„Ved' aj Christos trpel raz navždy za hriechy, spravodlivý za nespravodlivých, aby vás privedol k Bohu. Bol usmrtený v tele, ale oživený v Duchu. V ňom šiel kázať aj duchom vo väzení. Oni kedysi veriť nechceli...“** (1 Pt 3, 18-20. Pozri tiež 1 Pt 4, 6). Doslova sa tu hovorí o Christovom kázaní v ade neveriacim hriešnikom.

Teraz si prečítajme zaujímavý a asi aj najpodrobnejší popis tejto udalosti uvedený vo veľmi starom apokryfnom texte tzv. Nikodémovho evanjelia. V ňom je citát, ktorý napísali dvaja synovia svätého starca Simeona Bohopríjemcu, ktorých Christos vzkriesil. O týchto synoch vyrozprával Jozef z Arimatie pred veľkňazmi Ananiášom a Kaifašom a

tak si ich dali zavolať. Keď títo synovia prišli, „urobili na svojich tvárach znamenie kríža“ a začali písať tieto slová: **„Pane Isuse Christe, Vzkriesenie a Život sveta, daj nám milosť, aby sme rozprávali o Tvojom vzkriesení a o zázrakoch, ktoré si vykoval v Háde (t.j. v podsvetí, naša pozn.). My sme boli v Háde so všetkými od vekov zosnulými. O polnočnej hodine vyšlo v onej temnote akoby svetlo slnečné a zažiarilo, takže svietilo na nás, na všetkých a videli sme sa navzájom. A ihneď náš otec Abrahám spolu s patriarchami a prorokmi si plní radosti povedali: „Toto svetlo pochádza z veľkého osvietenia“. Prorok Izaiáš, ktorý tam bol prítomný, povedal: „Toto svetlo je od Boha a od Syna a od Ducha Svätého, ktorého som prorokoval za svojho života slovami: Zem Zabulón a zem Neftalí, ľud sediaci vo veľkej temnote, uvidí veľké svetlo.“ Potom vystúpil do stredy iný askéta z púšte a patriarchovia mu povedali: „Kto si?“ On**

povedal: „Ja som Ján, posledný z prorokov, ktorý som urovnal cesty Syna Božieho a hlásal som ľudu pokánie na odpustenie hriechov (...) A preto ma poslal i k vám, aby som ohlásil, že sem prichádza jednorodený Syn Boží, aby bol spasený, ktokoľvek v Neho uverí. Kto v Neho neuverí, bude odsúdený. Preto hovorím vám všetkým, aby ste sa Mu všetci poklonili, len čo Ho uvidíte.“ V tomto apokryfnom texte dobre vidíme starodávne vnímanie Cirkvi o tom, prečo a kvôli komu zostúpil Christos do adu.

Podobne sa vyjadruje aj cirkevný otec Kliment Alexandrijský (2. stor.) v diele Stromata: „Práve tak konal, keď pritiahol ku spásu tých, ktorí sa na základe zvesti rozhodli v Neho uveriť, nech už boli kdekoľvek. Ak teda Hospodin nezostúpil do Hádu zo žiadneho iného dôvodu, len preto, aby sem priniesol radostnú zvesť – a tak to skutočne bolo – potom ju oznámil buď všetkým, alebo iba Hebrejom? Ak všetkým, tak budú spasení všetci, ktorí uveria.“

Záver. Ako zhrnúť udalosť zostúpenia Christa do pekiel? Najprv povedzme, že nebola to len historická „jednorazová“ udalosť (ako sa hovorí na Západe), ale udalosť univerzálneho, trvalého významu – netýkala sa len predchádzajúcich generácií, ale tiež všetkých budúcich. Veď Christos „vyprázdnil“ podsvetie. Christos však nezničil diabla ako bytosť, ale zničil moc diabla. A tak sa ad stáva väzením pre diabla a pre všetkých, ktorí s ním zdieľajú svoj život. Prečo ešte tam Christos zostúpil? Ešte aj preto, aby kázal tam prebývajúcim. Počuli Ho však všetci? Odpovedali na Neho všetci? Mnohí svätí podčiarkujú to, že nie všetci odpovedali na Christovu výzvu. Teda, vyviedol najprv Adama a Evu a starozákonných spravodlivých a tiež všetkých ostatných, ktorí odpovedali na Christovo kázanie v podsvetí. Presne tak isto, ako tu na Zemi.

Zdroj: Alfejev, I.: *Kristus – Vítěz nad podsvětím*. Pavel Mervart 2013.

Jerej Miroslav Guba

O PASCHE

Christos bol pribitý na kríž, bol oplutý a zbitý, vysmievali sa Mu. Toto všetko pretrpel pre teba, pre starostlivosť o teba, aby zničil tyranie hriechu, zničil pevnosť diabla, pošliapal okovy smrti, otvoril nám brány Neba, vyslobodil od ťažiaceho ťa prekliatia, zrušil prvé odsúdenie, naučil nás trpezlivosti a vychoval v nej, aby ťa v tom živote nič nermútilo, ani urážky a krivdy, ani hanba, ani korbáč, ani výčitky nepriateľov, ani ťažkosti, ani útoky, ani ohováranie, ani zlé podozrenia a ani nič iné.

Deň Vzkriesenia nášho Pána Isusa Christa je založenie pokoja, začiatok zmierenia, zrušenie nepriateľstva, zničenie smrti, porážka diabla.

On vstal z mŕtvych, roztrhal putá smrti, vzkriesil aj nás, keď roztrhal siete našich hriechov.

Pánova smrť nám darovala nesmrteľnosť; zídúc do pekla, On zničil jeho moc a vládu.

Pán bol ukrižovaný na dreve, aby vyriešil hriech, ktorý cez drevo prišiel.

(Sv. Ján Zlatoústý)

Príčiny príchodu pravoslávnej misie do Ladomirovej

Tento rok v jari si pripomínáme 100 rokov od príchodu pravoslávnej misie do obce Ladomirová v okrese Svidník, v ktorej čele stál archimandrita Vitalij (Maximenko) ako zakladateľ tlačiarne a monastiera prepodobného Jova Počajevského v Ladomirovej. Aké však boli dôvody jeho príchodu na Slovensko?

Jednou z príčin vzniku monastiera bola politická, sociálna a religiózna situácia nášho regiónu po Prvej svetovej vojne. Ľudia žili z malých kúskov neúrodnej zeme, lebo inej práce v blízkom okolí nebolo, a navyše v tom čase na východnom Slovensku vládla únia, a tak museli veriaci z tohto mála, čo mali, platiť veľké peniaze aj neľútostným gréckokatolíckym kňazom. Tak tomu bolo aj v Ladomirovej. Nízka životná úroveň a k tomu ešte platiť kňazovi rokovinu a koblinu. Taktiež za bežné cirkevné treby ako sobáš, krstiny, pohreby a pod. žiadali vysoké poplatky. Toto ľudí ešte viac priškrcovalo a vyvolávalo v nich nespokojnosť. Veď nebolo to len v Ladomirovej, že vdova, ktorá chcela pochovať svojho nebohého manžela, musela najprv odvieť kravu – poslednú nádej na obživu sirôt. Preto sa Ladomirovčania rozhodli vrátiť k viere svojich predkov - viere pravoslávnej, ktorej duchovní nevymáhali od ľudí žiadne poplatky. Prvý pravoslávny duchovný, ktorý tu slúžil, bol otec Grigori Varchola, ktorý sa z USA vrátil dožiť posledné roky svojho života na rodnej zemi. Bolo to v roku 1921, keď prišiel a okrem rodného Becherova chodieval slúžiť aj do Ladomirovej. Bola to veľká Božia prozreteľnosť, ktorá našich ľudí hnala za prácou do zámoria, kde zisťovali, že pravoslávni na Slovensku sú vlastne v únii s Rímom.

Do boja za zlepšenie životných podmienok sedliakov sa aktívne zapájal aj senátor Svidníckeho okresu za sociálno-demokratickú stranu Juraj Lažo. Taktiež aktívne vystupoval proti latinizácii a maďarizácii gréckokatolíckej cirkvi, za čo ho aj štyri mesiace väznili v Prešove ešte za čias Rakúsko-Uhorska. A toto píše o navracaní sa k Pravosláviu na Slovensku: „**Keď sa národ dozvedel z novín, že sa v Podkarpatskej Rusi šíri Pravoslávie, ktoré bolo pri Uži ešte do vojny, a že na Slovensku, kto chce, môže byť pravoslávny, lebo zákony našej republiky uznávajú všetky viery, začal sa vracat' k viere svojich predkov.**“

Katolícky misionár dr. Jozef Vašica hlavnú príčinu prechodu uniatov späť do Pravoslávia vo Svidníckom okrese vidí „**v nedostatku viery uniatskeho duchovenstva**“. Podľa neho „**existujú aj iné dôvody: maďarizácia duchovných, ich odcudzenie ľudu, spory kvôli rokovine a kobline**“.

Kvôli tomu aj v Ladomirovej vznikol konflikt medzi veriacimi a kňazom Adalbertom Šudichom. Dedinčania mu odmietli platiť dlh rokoviny a kobliny. Starosta obce vyhlásil, že ich religiózne potreby bude bezplatne vykonávať bez najmenších duševných útrat svjaščenik pravoslávneho vierovyznania. Vtedy prišiel z Ameriky Grigorij Varchola. Slúžil v starom drevenom chráme a pozbieral podpisy veriacich, ktorí si želali vrátiť sa k viere svojich predkov, čiže k viere, ktorá na tomto území bola do roku 1646. Okrem niekoľkých rímsko - katolíkov sa podpísali všetci uniati. Na základe týchto podpisov sa vybrala delegácia, ktorá odišla do Prahy v zložení: **Juraj Lažo** (senátor zo Svidníka), **Nikolaj Bojko** z Ladomirovej a **Vasil' Ducár** z Krajného Čierneho. V Prahe ich prijal vtedajší prezident T. G. Masaryk a prejavil ochotu pomôcť im v tejto veci.

V tom čase Československá pravoslávna cirkev sa nachádzala pod jurisdikciou Srbskej pravoslávnej cirkvi a časť bola pod Carihradským patriarchátom. Bolo tomu tak až do roku 1945. V Prahe bol **archiepis-kop Savvatij (Vrabec)**, ktorého menovaní navštívili a on ich poslal k svojmu kancelárovi **Dr. Červinkovi**. Ten sa postaral o Ladomirčanov veľmi úctivo.

Na základe oficiálneho pozvania prišiel v roku 1922 z Juhoslávie do Ladomirovej archimandrita Vitalij, vlastným menom Viktor Maximenko. Samozrejme, do toho času v Ladomirovej nastali poriadne zmeny. Agitácia pravoslávnych zo strany uniatskych kňazov rôznymi spôsobmi presvedčila nejakú časť k návratu do únie. V tomto dôležitú úlohu zohral novopridelný kňaz Ján Bajcura, ktorý prišiel na miesto A. Šudicha.

Ten, naopak, nežiadal od ľudí peniaze, ale každému, kto sa k únii vrátil, pridelil po 40 hektárov pôdy.

Gréckokatolíci sa nijako nechceli vzdať svojich monopolných pozícií získaných v tomto kraji. Senátor J. Lažo o tom píše: „**Prevelební namiesto toho, aby si uznali svoje hriechy pred národom a pokajali sa, začali podľa spôsobu Maďarov žiadať, aby žandári nepustili ľudí do Pravoslávia**“.

Avšak archimandritu Vitalija tieto okolnosti neodradili a aj s podporou senátora Juraja Laža, na ktorého meno bola tlačiareň oficiálne zaregistrovaná, začal svoju neúnavnú prácu na obnove Pravoslávia u nás. Založenie monastiera a ďalšie viac ako dve desiatky rokov možno bezpochyby považovať za hlavný zdroj návratu našich ľudí k pravoslávnej viere.

Prot. Peter Soroka

Kňazský asketizmus

Kňazská askéza spočíva v tom, že odstránite zo svojho života všetko, čo vás odvádza od Boha.

Najdôležitejšou zručnosťou, ktorou by mal kňaz oplývať, by mala byť modlitba. Pretože v nej dochádza k spoločenstvu s Bohom. Ak slúžim Bohu, musím s Ním mať aj spoločenstvo. Keď hovorím modlitbu, nemyslím tým pravidlá, ale samotnú modlitbu. Je to naša komunikácia s Bohom.

A pravidlá sú pravidlá. Pravdepodobne učia, ako sa modliť, ale nemôžu nahradiť samotnú modlitbu. Bez modlitby samotné čítanie pravidiel človeku neprosieva. Nemá cenu sa uisťovať, že ste si prečítali všetko až do konca, ak do toho nezahrniete modlitbu – to je farizejstvo. Namaľovaná voda neuhasí smäd. Mnohí duchovní nazývajú takéto čítanie úderom do vzduchu – človek číta nahlas a prepichuje vzduch, ale bez modlitby. Takéto čítanie nikdy nikomu neprosieva.

A bez ohľadu na to, ako krásne slúži kňaz alebo diakon, ako krásne prednáša ekténie, ako nádherne vyzerá či má nádherný hlas, ak do modlitby nevloží srdce, ak sa srdečne nemodlí, potom mu bude chýbať najdôležitejšia časť kňazskej služby.

Toto môže byť iný druh modlitby. Môže to byť Isusova modlitba, môže to byť modlitba vlastnými slovami, dokonca aj tichá modlitba (keď človek obracia srdce k Bohu). Ale musí tam byť modlitba. Je potrebné, aby kňaz nestratil Christovu prítomnosť, nech je kdekoľvek a kamkoľvek ide, aby mal neustále pred sebou Boha a snažil sa počúvať Božiu vôľu.

Vôľa Božia sa zjavuje čistému srdcu, ktoré žije duchovným životom, a kňaz musí byť jej vykonávateľom. Samozrejme, je to veľký dar a nedáva sa každému a nie hneď a kňaz by ho nemal zanedbávať. Je povolaný predovšetkým byť Božím poslom na Zemi, a to je to najdôležitejšie v jeho živote.

Všetko, čo oddeľuje od Boha, by malo byť odstránené zo života, presne v tom spočíva kňazská askéza, kňazské sebazaprenie. Samozrejme, na všetko je potrebný čas a duchovná skúsenosť. Je to ako vyberať jadierka z melóna pre deti, až kým nezostane krásne červený.

Kňaz sa musí v mene služby vzdáť mnohých vecí. A ak nie, prečo sa potom stal kňazom? Boh nikoho neprivádza nasilu. To je podstata tejto nádhernej tajiny, ktorá je daná kňazovi z vôle a nekonečnej lásky Božej.

Jerej Nikifor Surma

KTO JE MÔJ BLÍŽNY?

(Výklad sv. Filareta, metropolitu moskovského)

„Vtedy vstal nejaký zákonník, aby Ho pokúšal a povedal: Učiteľ, čo mám robiť, aby som zdedil večný život? On mu nato povedal: A čo je napísané v Zákone? Ako tam čítaš? On odpovedal: Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou, celou svojou silou, celou svojou myslou, a svojho bližneho ako seba samého! Povedal mu teda: Správne si odpovedal. To konaj a budeš žiť! Ale on, aby sa ospravedlnil, povedal Isusovi: A kto je môj blížny? “ (Lk 10, 25-29).

Je potrebné brať do úvahy, že pýtajúcemu sa: kto je môj blížny, odpovedá poznajúci srdcia, ktorý nielenže počuje jeho slová, ale aj vidí jeho reálne myšlienky či myšlienky, ktoré sú ešte len vo fáze zrodu. Na samotnej otázke tiež môžeme badať, že pýtajúci sa ňou chcel prekrútiť poňatie o milovaní bližneho ako seba samého. Pravdepodobne si myslel: naozaj mám ako seba, ako vyvolených členov Bohom vyvoleného národa, milovať aj takých ľudí, ako Samaritáni a pohania? Aby Spasiteľ zboril túto predstavu národnej hrdosti a pohrdania ľuďmi, ktorá bola postavená namiesto lásky k blížnemu, a učil náuku o pravej, všeobecnej láske k blížnemu, ukazuje, že, ako vidíme, aj medzi vyvolenými členmi vyvoleného národa môžu byť ľudia, na ktorých vôbec nemôžeme byť hrdí, a že aj medzi nevyvolenými sa môžu nájsť ľudia, ktorých si nemôžeme necítiť. Preto nám ukázal obraz nemilosrdnosti v hebrejskom kňazovi, a obraz milosrdnosti v Samaritánovi.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на Лк 10, 25-29 (optina.ru)

Z ruského jazyka preložil: **prot. Marek Ignacik**

O spravodlivosti

Blažený, kto skutkami zvestuje spravodlivosť: on získa víťaznú odmenu na nebi.

Kto sa utvrdzuje v spravodlivosti a dobre, toho táto poniesie namiesto voza a uchráni pred mnohými kameňmi úrazu.

Poznanie zbožnosti – to je príjemná vôňa, ak v každom prípade človek obviňuje seba samého a neodsudzuje iného za ten istý nedostatok.

Pracuj Hospodinovi v spravodlivosti – a v čase súženia bude твоjim Pomocníkom chrániacim teba pred veľkými nešťastiami.

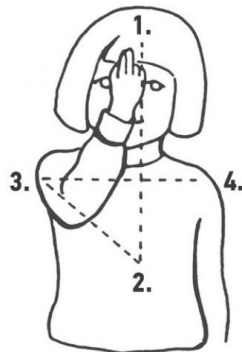
(Sv. Efrém Sýrsky)

O znamení kríža, jeho sile a význame (2)

Sv. Cirkev vo svojich kánonoch uzákonila spôsob žehnania sa takto: Ruka sa začína dotýkať najprv čela, hrude a nakoniec ramien. Dotýkame sa čela – miesto rozumu, na znak toho, že ľúbime Boha celým svojim umom a láskou Mu posväcujeme všetky svoje zmysly. Potom sa dotýkame konca hrudníka – brucha, na znak toho, že ľúbime Boha celým svojim srdcom, dušou a so zbožnou úctou Mu posväcujeme všetky city a želania. Nakoniec pokladáme kríž na ramená – na znak toho, že ľúbime Pána celou svojou silou a neoblomnosťou duše a ducha a že Mu posväcujeme celý svoj život. Celá, nielen duševná, ale aj telesná činnosť je nasmerovaná na Jeho slávu.

Veľký význam má aj zopnutie prstov pri žehnaní. **Tri veľké prsty sa spájajú dovedna – zobrazujú Sv. Trojicu - Otca, Syna a Sv. Ducha. Dva posledné sa tisnú k dlani a znamenajú to, že Syn Boží pre naše spasenie zostúpil na Zem, prijal ľudskú prirodzenosť a takýmto spôsobom boli v Ňom bez miešania zjednotené dve prirodzenosti – Božská a ľudská.** Kto by rád videl svedectvo trojprstého zopnutia, nech navštívi Kyjevopečerskú lavru a priblíži sa k ostatkom sv. Spiridona prosforníka, ktorý pred koncom svojho života zložil svoju pravicu na úroveň troch prstov a s takto zloženými prstami odpočíva dodnes (viac než osemsto rokov).

Oderaz by sme sa mali usilovať aj my s vierou, zbožnosťou a strachom Božím zobrazovať na sebe toto spasiteľné znamenie správne. T. z. najprv sa ohradiť krížom, potom dávať poklony, nie naraz. Naše vyznanie Christa nech nie je ohraničené len vonkajšími znakmi, ale nech je vždy sprevádzané dobrými pocitmi v hĺbke našej duše, v našom srdci, tak, aby sme Christa neoslavovali len telesne, ale aj duchovne. Pretože Christov kríž len za podmienok jeho správneho používania môže byť najsilnejšou zbraňou proti našim viditeľným i neviditeľným nepriateľom. Sv. Ján Zlatoústý hovorí: „**Kto má pevnú vieru a so srdečným nasadením zobrazí na sebe Christov kríž, ani jeden z nečistých duchov sa k nemu nebude môcť priblížiť, vidiac meč, ktorým utrížil smrteľnú ranu. Nehanbí sa, kresťan, nádoba Božej blahodäte, aby sa za teba nehanbil Christos, keď príde vo svojej sláve.**“

Sú však ľudia, ktorí v dôsledku vášni a pre zisk sa hanbia dodržiavať evanjeliové prikázania a kánony Cirkvi. Pri najmenej narážke vo vzťahu k viere sú pripravení zrieknuť sa viery v Christa. Za takýchto ľudí sa bude hanbiť aj Isus Christos na Strašnom súde: „**Nepoznám vás, odíďte odo mňa tvoriaci nepravosť! Nie ste dôstojní mojej blahodate a účasti v mojom Kráľovstve**“. Aj apoštol Pavol nás poučča, aby sme sa neprispôbovali tomuto svetu, ale premieňali obnovu našej mysle, aby sme poznali, čo je vôľa Božia. Preto v zobrazovaní kríža máme byť podobní našim predkom, pre ktorých bol kríž všetkým. Žehnali sa, keď začínali akúkoľvek prácu, a aj keď ju ukončili. Ohradzovali sa krížom, keď sa ukladali k spánku, a aj keď ráno vstávali. Žehnali sa, keď sa usádzali k stolu, a aj keď od neho vstávali. Znamenie sv. kríža odrážalo náhlu radosť, svedčalo aj o náhlom žiali či nebezpečenstve.

Christov kríž by sme mali všetci nosiť vo svojom srdci, aby sme boli ozajstnými nositeľmi kríža. Usilujme sa robiť slávnym meno Božie na Zemi a rozširovať Christovo Kráľovstvo po celom svete. Tak sa nielen zem, ale aj nebo stane našim dedičstvom.

Okrem vyššie uvedených skutočností, znamenie kríža nám naznačuje aj to, že každý Christov nasledovník je vykúpený Jeho prečistou krvou preliatou na kríži a preto musí tiež niesť svoj kríž. T.z. musí zaprieť samého seba, svoju zlú vôľu, telesné trápenia, citové krízy a želania a vložiť sa do vôle Božej a bez reptania znášať námahu, trápenia, urážky, potláčať v sebe závisť, pomstu, nepriateľstvo a neprestajne sa usilovať o Božie Kráľovstvo. Isus Christos svojím utrpením na kríži nám daroval možnosť znova vojsť do raja a dovolil nasledovať Ho... Prosme Ho o Jeho pomoc, aby sme neprestajne mohli kráčať po Jeho stopách cestou sebazaprenia, lásky k blížnym, vlúdnosťou, pokorou, zmierením, trpezlivosťou, zdržanlivosťou a poslušnosťou Jeho vôle.

Naozaj blažení sú tí, ktorí kráčajú cestou utrpenia, tí sa na Zemi tešia nadpozemskou radosťou. Chváliac prvých kresťanov, apoštol Pavol hovoril: „**Lebo znášate i to, ak vás niekto zotročuje, zožiera či zdiera, ak sa niekto povyšuje a bijú vás po tvári**“ (2 Kor 11,20).

„Nebudte nerozumní, ale poznajte to, čo je vôľa Božia“ (Ef 5,17). Hľadiac na našich predkov, aj my sa vyzbrojujeme tou istou myslou, aby sme v duchu slov ap. Petra **„žili nie podľa ľudských žiadostí, ale podľa vôle Božej“** (Pt 4,2).

Ťažkou sa zdá byť cesta pre naše hriešne telo, no len takáto cesta nás môže priviesť k pokoju a večnej radosti. Touto ťažkou cestou kríža išiel aj náš nebeský Učiteľ a nespočetný zástup svätých, ktorí dosiahli vytúžené Christovo Kráľovstvo a prišli do radosti nášho Pána. Christos, idúc touto cestou, nechal nám vzor ako Ho máme nasledovať: **„Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“**(Mt 16,21). A preto každý, kto nesie svoj kríž, nech znáša svoj životný údel trpezlivo, zhovievavo, celkom sa pokorujúc Pánovi. Vtedy pôjdeme po stopách Spasiteľa a pomocou Božej blahodate budeme v zástupe tých vyvolených, o ktorých On sám povedal: **„Ak mi niekto slúži, nech ma nasleduje, a kde som ja, tam bude aj môj služobník“** (Jn 12, 26). Ak sa podľa tohto pravidla ohradíme silou Christovho kríža a s Božou pomocou sa budeme snažiť odrážať všetky pokušenia, neprijemnosti, hnev a životné skúšky, dostaneme sa na miesto, kde nebude už ani bolesti, ani žiaľu, ani slz, len nekonečná radosť, oslava a neopísateľná slasť tých, ktorí uvidia Jeho tvár a neopísateľnú dobrotu.

Prot. Mgr. Ján Sovič

O Isusovej modlitbe

Modlitba je základom nášho kresťanského života, prameňom nášho vzťahu s Isusom ako so vzkrieseným Pánom. Avšak ako málo kresťanov sa vie modliť aj s hlbším vnútorným zážitkom! Pre väčšinu z nás modlitba znamená snáď trochu viac než nedelňajšie hodinové státie v chráme alebo mechanická recitácia modlitieb, ktoré sme sa v detstve naučili naspamäť. Náš modlitebný život, teda život ako kresťanov, zostáva z väčšej časti na tejto povrchnej úrovni.

Výzva sv. apoštola Pavla

No takýto prístup k modlitebnému životu nemá nič spoločné s kresťanstvom sv. apoštola Pavla, ktorý nalieha na kresťanov prvého storočia v Tesalonikách: **„Neprestajne sa modlite“** (1 Tes 5, 17). A v jeho Liste Rimanom adresovanom miestnej kresťanskej komunite, zas nariaďuje: **„V súzení buďte trpezliví, v modlitbe vytrvalí“** (Rim 12, 12). Nielenže vyžaduje neprestajnú modlitbu od kresťanov, o ktorých sa stará, ale praktizuje ju aj on sám. **„A preto aj my neprestajne ďakujeme Bohu, že ste prijali Božie slovo“** (1 Tes 2, 13), píše vo svojom Liste Tesaloničanom; a Timoteja, jeho **„pravého syna vo viere“** (1 Tim 1, 2), upokojuje slovami: **„Neprestajne dňom i nocou vo svojich prosbách pamätám na teba“** (2 Tim 1, 3). Naozaj, kedykoľvek sv. apoštol Pavol vo svojich listoch hovorí o modlitbe, opakovane sa objavujú dve slová: v gréčtine pántote (vždy, v každom čase) a adialeíptos (ustavične, bez prestania, neprestajne). Modlitba je teda nielen nejakou časťou života, ktorú môžeme pohodlne položiť niekde nabok, pokiaľ máme niečo dôležitejšie; modlitba je celý náš život. Modlitba je pre náš život rovnako podstatná ako dýchanie. To vyvoláva niekoľko dôležitých otázok. Ako to treba chápať, aby sme sa modlili po celý čas? Sme predsa veľmi zaneprázdnení ľudia. Naša práca, manžel/manželka, deti, škola – všetko to kladie vysoké nároky na náš čas. Ako môžeme

do našich, už aj tak preplnených, životov vtesnať viac času na modlitbu? Tieto otázky a mnohé im podobné, ktoré by sa dali položiť, vytvárajú v našich kresťanských životoch falošnú dichotómiu. Modliť sa neznamená myslieť na Boha na rozdiel od myslenia na iné veci alebo tráviť čas s Bohom na rozdiel od trávenia času s rodinou a priateľmi. Modliť sa znamená myslieť a žiť celý svoj život v Božej prítomnosti. Pavol Evdokimov poznamenal: **„Celý náš život, každý čin a gesto, dokonca aj úsmev sa musí stať chválospevom alebo adoráciou, obetou, modlitbou. Musíme sa stať vtelením modlitby“**. Toto má na mysli sv. apoštol Pavol, keď píše Korinťanom: **„Čokoľvek robíte, všetko robte na Božiu slávu“** (1 Kor 10, 31).

Isusova modlitba

Aby sme mohli hlbšie vstúpiť do života modlitby a vyrovnat sa s výzvou svätého apoštola Pavla neustále sa modliť, pravoslávna tradícia ponúka Isusovu modlitbu, ktorá sa niekedy

nazýva modlitbou srdca. Isusova modlitba je ponúkaná ako prostriedok koncentrácie, ako ohnisko nášho vnútorného života. Hoci existujú dlhšie aj kratšie verzie, najčastejšie používaná forma Isusovej modlitby je: **„Pane, Isuse Christe, Syn Boží, zmiľuj sa nado mnou hriešnym.“** Táto modlitba je vo svojej jednoduchosti a jasnosti zakorenená vo Svätom Písme a v novom živote, ktorý daruje Duch Svätý. Je to predovšetkým modlitba Ducha, pretože modlitba

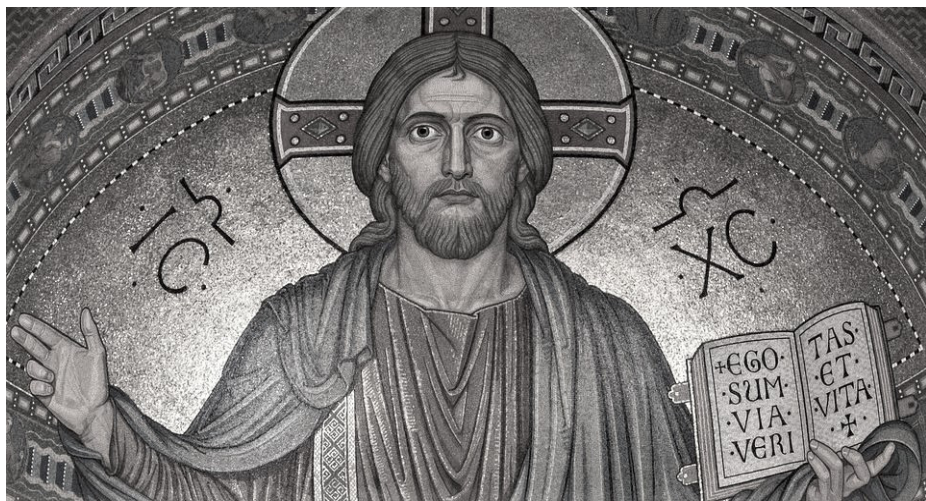
oslovuje Isusa ako Pána, Christa a Božieho Syna; a ako nám hovorí svätý apoštol Pavol, **„nikto nemôže povedať: Isus je Pán!, iba ak v Duchu Svätom“** (1 Kor 12, 3).

Isusova modlitba a jej korene vo Svätom Písme

Sväté Písmo dáva Isusovej modlitbe jej konkrétnu formu aj jej teologický obsah. Je zakorenená vo Svätom Písme štyrmi spôsobmi:

1. Vo svojej stručnosti a jednoduchosti je naplnením Isusovho príkazu: **„Pri modlitbe nehovorte priveľa ako pohania, ktorí si myslia, že budú vypočutí pre svoju mnohovravnosť. Nenapodobňujte ich teda! Ved' váš Otec vie, čo potrebujete, skôr ako Ho prosíte“** (Mt 6, 7-8).

2. Isusova modlitba je zakorenená v mene Pána. Vo Svätom Písme je Božia moc a sláva prítomná v Jeho mene. V Starom Zákone rozvážne a pozorne vzývať Božie meno znamenalo postaviť sa do Jeho prítomnosti. Isus, ktorého meno v hebrejčine znamená Boh zachraňuje, je živé Slovo adresované ľudstvu. Isus je najhlbšie meno Boha. Isus je **„meno, ktoré je nad každé iné meno“** a **„aby sa na meno Isus zohlo každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí“** (Fil 2, 9-10). V tomto Mene sú vyhánaní démoni (Lk 10, 17), sú vypočuté modlitby (Jn 14, 13) a chromí sú vyličení (Sk 3, 6-7). Meno Isus je nespútaná duchovná sila.

3. Samotné slová Isusovej modlitby sú založené na biblických textoch: volanie slepca sediaceho na kraji cesty pri Jerichu - „**Isus, syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!**“ (Lk 18, 38; desať malomocných, ktorí „**kričali: Isus, Učiteľ, zľutuj sa nad nami!**“ (Lk 17, 13); a hlasné mýtnikovo volanie o milosrdenstvo: „**Bože, buď milostivý mne hriešnemu!**“ (Lk 18, 13).

4. Je to modlitba, v ktorej sa robí prvý krok na duchovnej ceste: uznanie našej vlastnej hriešnosti, nášho bytostného odcudzenia sa Bohu a ľuďom okolo nás. Isusova modlitba je modlitba, v ktorej priznávame, že zúfalo potrebujeme Spasiteľa. Lebo „**ak hovoríme, že sme bez hriechu, klameme sami seba a nieto v nás pravdy!**“ (1 Jn 1, 8).

Tri úrovne modlitby

Keďže modlitba je živou realitou, hlboko osobným stretnutím so živým Bohom, nemožno ju obmedzovať len na danú klasifikáciu alebo prísnu analýzu. Aby však záujemcom o používanie Isusovej modlitby na rozvoj svojho vnútorného života mohlo byť ponúknuté niekoľko širších, všeobecných pokynov, Teofan Zatvornik, ruský duchovný spisovateľ z 19. storočia, rozlišuje tri úrovne pri odriekavaní modlitby:

1. Začína sa to ako ústna modlitba alebo modlitba pier, jednoduchá recitácia, ktorú Teofan definuje ako „verbálny prejav a tvar“ modlitby. Hoci je táto úroveň modlitby veľmi dôležitá, je pre nás stále vonkajšia, a teda len prvým krokom, pretože „podstata alebo duša modlitby je v mysli a srdci človeka“.

2. Keď vstúpime hlbšie do modlitby, dosiahneme úroveň, na ktorej sa začneme modliť bez rozptyľovania. Teofan poznamenáva, že v tomto bode je „myseľ sústredená na slová“ modlitby, „hovoriac ich, ako keby boli naše vlastné“.

3. Tretia a posledná úroveň je modlitba srdca. V tomto štádiu už modlitba nie je ničím, čo robíme, ale tým, kým sme. Takáto modlitba, ktorá je darom Ducha, je vrátiť sa k Otčovi, ako to urobil márnotravný syn (Lk 15, 32). Modlitba srdca je modlitbou adopcie, keď „**Boh nám poslal do srdc Ducha svojho Syna, ktorý volá: Abba! Otče!**“ (Gal 4, 6).

Plody Isusovej modlitby

Tento návrat k Otcovi skrze Christa v Duchu Svätom je cieľom celej kresťanskej duchovnosti. Má byť otvorený prítomnosti Kráľovstva v našom strede. Anonymný autor knihy Rozprávania ruského pútnika uvádza, že Isusova modlitba má na jeho videnie sveta dva veľmi konkrétne účinky. Po prvé, pretvára jeho vzťah s hmotným stvorením okolo neho; svet sa stáva priehľadným, znamením, prostriedkom na sprostredkovanie Božej prítomnosti. Píše:

Keď som sa v srdci modlil, všetko okolo mňa sa zdalo príjemné a úžasné. Stromy, tráva, vtáky, vzduch, svetlo akoby mi hovorili, že existujú pre človeka, že svedčia o láske Boha k človeku, že všetko sa modlí k Bohu a spieva na Jeho chválu.

Po druhé, modlitba pretvára jeho vzťah k blíznym. Jeho vzťahy sú dané z ich správneho kontextu: odpustenie a súcit ukrižovaného a vzkrieseného Pána.

Opäť som sa vydal na svoje potulky. Ale teraz som nekráčal ako predtým, plný starostlivosti. Vyzývanie Isusovho mena oblažilo moju cestu. Všetci boli ku mne milí. Ak mi niekto ublíži,

musím si len pomyslieť: „Aká sladká je Isusova modlitba!“ a zranenie aj hnev pominú a ja na to všetko zabudnem.

Nekonečný rast

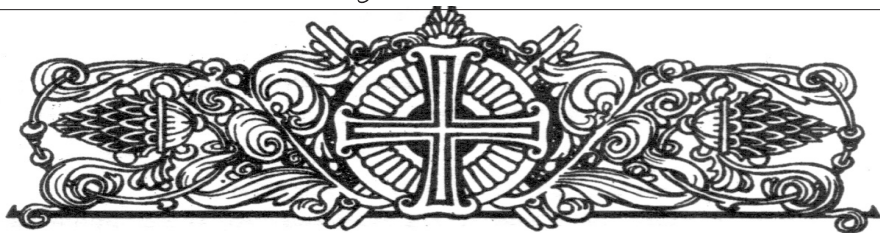
„Rast v modlitbe nemá konca,“ informuje nás Teofan. „Ak tento rast prestane, znamená to, že sa zastaví život.“ Cesta srdca je nekonečná, pretože Boh, ktorého hľadáme, je nekonečný v hĺbkinách svojej slávy. Isusova modlitba je ukazovateľom na duchovnej ceste, na ceste, ktorú musíme absolvovať všetci; nemôže byť však oddelená od sviatostného života Cirkvi a askézy.

Zdroj: <https://www.goarch.org/>

Prot. Peter Bzik

O modlitbe

Aby vaša myseľ pamätala na Boha, naučte sa vnímať s citom niekoľko krátkych modlitebných prosieb... a v myslí si ich opakujte koľko treba počas celého dňa. Robte tak, aby prestávky medzi vašimi modlitebnými vzdychmi boli stále menšie a menšie... vtedy sa vaše vzdychy zlejú do jednej neprestajnej modlitby... a Boh bude pri vás prítomný zvláštnym spôsobom, a kde je Boh, tam je raj. Pri modlitbe je potrebné vnímavou myslou zísť do srdca a postaviť sa tam pred tvár Pána, všade prítomného – aj vo vás, a všetko vidiaceho – aj vás. **(Sv. Teofan Zatvornik)**

Svätý oheň nad Hrobom Spasiteľa

Jedným z dôkazov toho, že Pravoslávie je jedinou správnu vierou, je schádzanie svätého ohňa v Chráme Hrobu Hospodina v Jeruzaleme na veľkonočnú sobotu podľa juliánskeho kalendára. O tejto skutočnosti bol v pravoslávnom moskovskom časopise „Blagodatnyj ogoň“, č. 10/ 2003 uverejnený pod názvom „Čudo blagodatného oghňa“ (Zázrak svätého blahodatného ohňa) rozsiahly článok, ktorý by sme chceli v zostručnenej podobe priblížiť našim čitateľom.

V súlade so Svätou Tradíciou sa skala, nazývaná Golgota, na ktorej sa uskutočnilo ukrižovanie Christa, nachádzala priamo za stenami vtedajšieho Jeruzalema. Svätá Hrobka – jaskyňa, do ktorej bolo uložené telo Spasiteľa počas troch dní, bola vysekaná v neveľkej skale neďaleko od Golgoty. V 4. storočí podľa príkazu apoštolom rovnjej sv. cisárovnej Heleeny bol nad Golgotou a Svätým Hrobom postavený veľkolepý chrám – bazilika. V priebehu dejín bola bazilika niekoľkokrát prestavaná, dokonca bola aj zničená (v roku 614), opätovne sa zrekonštruovala a teraz je známa pod názvom Chrám Hrobu Hospodina v Jeruzaleme.

Bezprostredne nad pohrebnu jaskyňou sa nachádza špeciálna kaplnka – Kuvuklija. Slovo Kuvuklija znamená „miesto pre odpočinok kráľa, kráľovská spáľňa“. Pre označenie hrobky sa toto slovo používa len na jedinom mieste na svete – v Chráme Hrobu Hospodina, kde „Kráľ kralujúcich a Pán panujúcich“ bol položený na trojdňový spánok. Tu vstal z mŕtvych a otvoril nám cestu ku vzkrieseniu. Súčasná Kuvuklija je kaplnka dlhá osem a široká šesť metrov a nachádza sa pod klenbami Chrámu Hrobu Hospodina. Hrob Hospodina, Svätá Hrobka, sa aj v súčasnej dobe skladá z dvoch miestností: neveľká „miestnosť hrobky“ 2, 07 x 1, 93 metra, ktorej polovicu tvorí kamenné lôžko, a vstupná miestnosť, nazvaná bočným oltárom anjela, s rozmermi 3,4 x 3,9 metra. Tu sa nachádza piedestál s časťou svätého kameňa, ktorý bol odvalený svojho času od Svätej Hrobky anjelom a na ktorom anjel sedel a prihovárал sa ženám - myrosnicam.

Súčasný Chrám Hrobu Hospodina je obrovský architektonický komplex, ktorý zahŕňa Golgotu s miestom Ukrižovania, rotundu s obrovskou kupolou, pod ktorou sa nachádza Kuvuk-

lija, Katolikon – t.j. katedrálny chrám pre patriarchov jeruzalemských, podzemný chrám Nájdenia Životodarného Kríža, chrám svätej apoštolom rovnej Heleny, niekoľko bočných oltárov – malých chrámov so svojimi oltármi. Hlavné svätyne – Golgota, Kuvuklija, Katolikon, ako aj celkové riadenie bohoslužieb v Chráme patrí Jeruzalemskej pravoslávnej cirkvi. Od tých čias, ako začal Jeruzalem patriť pravoslávny kresťanom, Chrám Hrobu Hospodina sa nachádza vo vnútri mesta a bol počas vlády sultána Sulejmana obklopený vysokou stenou v tvare štvorca; dĺžka každej zo 4 stien je jeden kilometer.

Oddávna je známy zázrak schádzania Svätého Ohňa nad Hrobom Hospodina. Tento Oheň má osobitné vlastnosti: počas prvých minút nepáli. Tým, že Hospodin prikazuje Ohňu zostúpiť, svedčí sám o svojom Vzkriesení. Prvým svedkom zostúpenia Svätého Svetla nad Hrobom Hospodina bol, podľa svedectiev svätých Otcov, apoštol Peter. Pribehol ku Hrobu, keď sa dozvedel o Vzkriesení Spasiteľa a okrem pohrebných závojov uvidel zvláštne svetlo.

Napriek tomu, že výskyt požehnaného svetla možno pozorovať v Chráme Hrobu Hospodina počas celého roka, najznámejšie a najdojímavejšie je zázračné schádzanie Svätého Ohňa v predvečer sviatku Svetlého Christovho Vzkriesenia, na Veľkú Sobotu. Prakticky počas celého obdobia existencie kresťanstva tento zázračný jav každoročne pozorujú tak pravoslávni kresťania, ako aj

predstavitelia iných kresťanských vierovyznaní, ako aj nekresťanských náboženstiev. S cieľom uvidieť zázrak schádzania Svätého Ohňa sa ľudia zhromažďujú ku Hrobu Hospodina už na Veľký Piatok. Samotné schádzanie Svätého Ohňa sa deje na Veľkú sobotu v priebehu dňa. Chrám Hrobu Hospodina je zaplnený tak, že ľudia na Veľkú Sobotu ráno stoja tesne jeden vedľa druhého, dokonca aj v najvzdialenejších miestach Chrámu. Tí, ktorí sa nedostali dnu, zaplňajú plochu pred Chrámom a celé blízke okolie. Podľa skromných odhadov, kapacita Chrámu Hrobu Hospodina je okolo 20 tisíc ľudí, plocha okolo Chrámu pojme asi do 50 tisíc ľudí.

Tak historická, ako aj súčasná prax svedčia o tom, že pri schádzaní Svätého Ohňa sa nevyhnutne zúčastňujú tri skupiny ľudí. V prvom rade je to patriarcha Jeruzalemskej Pravoslávnej cirkvi alebo jeden z arcibiskupov Jeruzalemského patriarchátu na základe jeho požehnaní. Len na základe modlitieb tohto záväzného účastníka sviatosti Svätého Ohňa sa uskutoční zázrak jeho schádzania. Táto skúsenosť je preverená stáročiami. V roku 1578, po zmene tureckého správcu Jeruzalema, sa arménski duchovní dohodli s novým správcom o odovzdaní práva získania Svätého Ohňa. Namiesto jeruzalemského pravoslávneho patriarchu malo patriť predstaviteľom Arménskej cirkvi. Pravoslávneho patriarchu s du-

chovnými v roku 1579 na Veľkú Sobotu ani nepustili do Chrámu Hrobu Hospodina. Stáli pred zatvorenými dverami Chrámu z vonkajšej strany. Arménski duchovní vošli do Kuvuklije a pristúpili k modlitebnej prosbe k Spasiteľovi o schádzaní Ohňa. Ich modlitby však neboli vypočuté. Pravoslávni duchovní, ktorí stáli za zatvorenými dverami Chrámu, sa taktiež

modlili k Bohu. Naraz bolo počut hluč a stĺp, ktorý bol z ľavej strany od zatvorených dverí Chrámu, praskol, vyšiel z neho Oheň a zapálil sviečky v rukách jeruzalemského patriarchu. S veľkou radosťou pravoslávni duchovní vošli do chrámu a oslávili Hospodina. Stopy schádzania Ohňa možno doteraz vidieť na jednom stĺpe, ktorý je umiestnený z ľavej strany od vchodu.

Od roku 1579 nikto viac nespochybnal a nerobil pokusy získať Svätý Oheň, obchádzajúci jeruzalemského pravoslávneho patriarchu. Predstavitelia iných kresťanských vierovyznaní sú tiež prítomní v Chráme na Veľkú Sobotu, ale dostávajú Oheň z rúk pravoslávneho patriarchu.

Záväznými účastníkmi sviatosti schádzania Svätého Ohňa sú igumen a mníši z lavry – monastiera svätého Savvu Osvjaščennoho (Posväteného). Zo všetkých starodávnych kláštorov Júdskej púšte sa zachovala v prvotnej podobe len táto lavra, ktorá je vzdialená 17 kilometrov od Jeruzalema, v doline Kedronu, neďaleko od Mŕtveho mora. V roku 614, počas vpádu šacha Chasroja, tu Peržania zabili 14 tisíc mníchov.

Tretiu skupinu záväzných účastníkov tvoria miestni pravoslávni Arabi. Na Veľkú Sobotu – asi o dvadsať-tridsať minút po zapečatení Kuvuklije – prichádza do Chrámu s krikom, dupotom, bubnovaním, sediac jeden druhému na krku, arabská pravoslávna mládež. O období, keď sa tento rituál uzákonil, nemáme dôkazy. Výkriky a piesne arabskej mládeže predstavujú staré modlitby v arabskom jazyku, ktoré sú zasvätené Christovi a Presvätej Bohorodičke, ktorú prosia, aby poprosila svojho Syna o zoslanie Ohňa. Modlia sa taktiež aj k sv. Georgijovi Pobedonoscovi, ktorý je obzvlášť uctievaný na pravoslávnom Východe. Podľa ústneho podania, v časoch britskej nadvlády nad Izraelom (1918-1947) sa anglický gubernátor raz pokúsil zakázať arabské tance. Patriarcha jeruzalemský sa modlil dve hodiny, Oheň však nezišiel. Vtedy sa patriarcha rozhodol vlastnou vôľou pustiť arabskú mládež...a Oheň zostúpil.

V našich časoch sa schádzanie Svätého Ohňa uskutočňuje na Veľkú Sobotu obyčajne medzi 13. a 15. hodinou jeruzalemského času. Asi o 10. hodine na Veľkú Sobotu sa zhasínajú všetky sviečky a lampady v celom obrovskom architektonickom komplexe Chrámu.

Po tomto sa uskutočňuje kontrola Kuvuklije na výskyt zdrojov ohňa a vchod do Kuvuklije sa zapečatí veľkou voskovou pečatou. Svoje osobné pečiatky dávajú na veľkú voskovú pečiatku predstaviteľa magistrátu Jeruzalema, turecké stráže, izraelská polícia a iní. Potom sa stanete svedkom zázračného javu.

Spočiatku zriedkavo, ale potom čoraz častejšie a silnejšie cez celý vzdušný priestor prenikajú svetelné záblesky a vzplanutia. Sú bledomodrej farby, ich jasnosť a rozmery vlnito rastú. O krátky čas po opečiatkovaní Kuvuklije mladí pravoslávni Arabi, ako sme už uviedli, začínajú svoje modlitby. O nejaký čas sa začína krížová procesia od oltára Katolikonu cez celý Chrám s východom k rotunde a trojitým obchádzaním Kuvuklije. Patriarcha sa zastavuje pred samotným vchodom do Kuvuklije, kde ho vyzliekajú zo sviatočného odevu. Patriarcha zostane len v bielom podrizniku. Prítom niekedy patriarchu prehliadajú. Potom patriarcha vchádza do Kuvuklije. Spolu s ním vchádza do Kuvuklije aj predstaviteľ Arménskej cirkvi, tento však zostáva v bočnom oltári anjela, odkiaľ má možnosť všetko pozorovať. Teraz závisí všetko od jeruzalemského pravoslávneho patriarchu, od jeho tajnej modlitby na kolenách. Po vstupe patriarchu do Kuvuklije intenzita a početnosť bledomodrých svetelných zábleskov narastá. Modlitba patriarchu trvá desať minút až hodinu.

A nakoniec Oheň schádza. Ešte predtým, ako sa objaví v dverách Kuvuklije patriarcha so zapálenými sviečkami od Svätého Ohňa, nosiči sviečok, ktorí prijali Svätý Oheň cez okná bočného oltára anjela, začínajú ho rozňašať po celom Chráme. A radostné zvonenie zvonov, ktoré zaznieva na Veľkú Sobotu len po zostúpení Ohňa, oznamuje všetkým prítomným v Chráme i v blízkom okolí o zázraku, ktorý sa práve teraz stal. Oheň sa bleskurýchle šíri po celom Chráme – všetci si zapalujú sviece od nositeľov sviečok i jeden od druhého. Oheň nepáli, pričom nielen Oheň od sviečky patriarchu, ale aj od všetkých obyčajných sviečok, ktoré boli kúpené v obyčajných arabských obchodíkoch Starého mesta.

Treba poznamenať, že v Chráme ľudia stoja tak blízko jeden vedľa druhého, že keby to bol obyčajný oheň, tak by niekto určite mohol zhorieť, pretože ľudia mávajú so sebou celý zväzok sviečok. Jednako však, ľudia sa jeden pred druhým umývajú Svätým Ohňom, ktorý zo začiatku vôbec nepáli. Oheň sa dotýka aj odevu blízko stojacích ľudí, šatiek žien. Počas celej histórie schádzania Ohňa sa nestal ani jeden nešťastný prípad, ani jediný požiar.

Jeruzalem má 800 000 obyvateľov; celá kresťanská

a arabská časť Jeruzalema (viac ako 300 000 obyvateľov) sa zúčastňuje na sprievode, pričom aj Arabi - moslimovia považujú za potrebné priniesť Svätý Oheň do svojich domov a zapáliť si od neho domáce svietidlá. Tento deň v Jeruzaleme neoslavujú len Židia, ktorí uprednostňujú nevychádzať von z domu a na nasledujúci deň majú smutné tváre. Práve Židia v podstate aj píšú o imitácii „nečestnými“ duchovnými schádzania Svätého Ohňa (nazývajú schádzanie Ohňa „prefíkanosťou“), pričom za posledných 50 rokov sa Židia zúčastňujú na zapečatení Kuvuklije a v prehliadke jeruzalemského patriarchu.

Hriešni ľudia rôzne prijímajú fakt schádzania Svätého Ohňa. Hľadajúcim a pochybujúcim Boh svedčí o pravdivosti svojho Vzkriesenia práve na tomto mieste v Jeruzaleme v evanjeliových časoch a upevňuje ich vo viere. Lahostajným a tým, ktorí sa neusilujú o svoju spásu a večný život, svedčí o svojom Vzkriesení a Strašnom súde. Svojim uvedomelým odporcom svedčí o svojom víťazstve nad peklom a o večných mukách, ktoré čakajú Jeho odporcov po Strašnom súde.

Rôzne si vysvetľujú fakt schádzania Ohňa aj rôzne náboženstvá. Prakticky všetky kresťanské náboženstvá sú prítomné v Chráme a prijímajú Svätý Oheň z rúk patriarchu jeruzalemského. Moslimovia sa oficiálne nezúčastňujú v Chráme, ale neodmietajú fakt schádzania Svätého Ohňa. Uctievať si nášho Spasiteľa Isusa Christa ako jedného zo svojich prorokov. Fakt schádzania Svätého Ohňa, ako aj samotný fakt Vzkriesenia Christa, odmietajú len Židia a ateisti.

Nemožno nevidieť, že schádzanie Svätého Ohňa na Veľkú Sobotu nad Hrobom Hospodínovým je výsledkom bezprostredného Božského nepostihnuteľného pôsobenia. Hospodín prikazuje každý rok, už dvetisíc rokov, aby Oheň schádzal na mieste Jeho krížových utrpení a pozemskej smrti, pričom to prikazuje robiť práve v predvečer svojho Vzkriesenia.

Schádzanie Svätého Ohňa možno pozorovať len v predvečer pravoslávnej Paschy, podľa pravoslávneho juliánskeho kalendára a len na základe modlitieb pravoslávneho patriarchu; Oheň schádza len na sviečky pravoslávneho patriarchu, čo je nesporným dôkazom nepochybnej pravdivosti a božského požehnania Pravoslávia – na rozdiel od množstva druhých vierovyznaní, ktoré seba nazývajú kresťanskými. Dejiny sa pamätajú na dva prípady, keď sa pokúšali získať Oheň predstavitelia iných kresťanských vierovyznaní. O nevydarenom pokuse arménskeho duchovenstva sme už písali vyššie. V roku 1101 predstaviteľia rímsko-katolíckej cirkvi, ktorí vládli v tom čase v Jeruzaleme, chceli samostatne dostať Oheň. Zázrak schádzania Ohňa v Kuvukliji sa neuskutočnil, kým neboli pozvaní zúčastniť sa na tomto obrade pravoslávni kresťania.

Prot. Mgr. Michal Rošič

Rozvážnosť

Rozum – vládca vášní. Preto ak vládneš nad zvermi, vládni aj nad vnútornými zvermi. Vládni nad svojimi myšlienkami a vedz: koho prijať a koho odohnať. **(Sv. Ján Zlatoústy)**
Uvažuj, čo je od zlého a čo je dobro, buď pomalý a všetko skúmaj. **(Sv. Makarij Velký)**

„S BÁZŇOU PRED BOHOM, VIEROU A LÁSKOU...“

Podmienkou našej účasti na svätých tajinách je nielen zbožná bázeň a pravá viera, ale aj láska. Keď pristupujeme k svätému Prijímaniu, v našom srdci musí vládnuť najvznešenejší cit, láska k Bohu.

Láska je založená na odpustení. Odpustenie a láska sú najväčšou obetou. Toto je najdôležitejšia podmienka pre prijímanie svätej Eucharistie a Boh ju vyžaduje. Otec Štefan (Anagnostopulos) hovorí jednu vlastnú skúsenosť, ktorú mal on sám: „Žiaľ, mnohí neprijímajú Eucharistiu s touto láskou a pripomínajú mi muža, ktorý sa postil a na sviatok Paschy pristúpil k svätému Prijímaniu, ale keď uvidel svojho nepriateľa v chráme, tak sa rozrušil, že zmeškal svoje miesto a správnu chvíľu a dokonca vytiahol nôž, aby ho zabil! A bol by ho zabil, keby ho nezastavili! Kruté srdcia, ktoré sa neobmákčili ani v Cirkvi, ani pred Božským svetlom nekonečnej Božej lásky. Príkladom pre nás všetkých je Christos, ktorý na kríži zvolal: „**Otcé, odpusť im, lebo nevedia, čo robia**“ (Lk 23, 34).

Ďalším príkladom sú naši mučeníci a svätí otcovia, ktorí napodobňovali milosrdnosť a lásku Christa Spasiteľa, a prvým z nich bol prvý mučeník a arcidiakon Štefan, ktorý, keď ho kameňovali, povedal: „**Pane, nepripočítaj im tento hriech**“ (Sk 7, 60).

Ako kresťania a skutočné Božie deti máme poslúchať Jeho prikázania, najmä tie, ktoré sa týkajú lásky. Preto majme na zreteli stále slová Isusa Christa: „**Milujte svojich nepriateľov! Žehnajte tých, ktorí vám zlorečia a modlite sa za tých, ktorí vás potupujú**“ (Lk 6, 27-28).

Kresťania, ktorí nemajú bázeň - strach a úctu pred Bohom, ktorí nemajú vieru v tajomstvo bohoslužby a ktorí nemajú lásku k blížnemu, tí všetci sa nesmú zúčastňovať na tajomstve Božieho Prijímania. Svätú Eucharistiu nesmú prijímať ani tí, ktorí majú kánonické prekážky, epitímiu a predovšetkým tí, ktorí sa nespovedajú.

V prvých storočiach kresťanstva kresťania prijímali tak ako kňazi, diakoni a biskupi, prijímali zvlášť Telo Christovo, ktoré brali do pravej

ruky, a zvlášť Krv zo svätej Čaše. Neskôr sa naša Cirkev rozhodla podávať sväté Prijímanie iným spôsobom, pomocou lyžičky, aby sa predišlo svätokrádeži, pri ktorej by sa stratila jediná kvapka Krvi Christovej alebo čiastočka Christovho Tela, ktorá by spadla na zem.

Duchovenstvo naďalej prijíma Telo na pravú ruku, pričom berú časť svätého Baránka s písmenami XC a hovoria: „**Се прихожду к бессмертному Царю и Богу нашему. Честное и пресвятое Тело Господа и Бога и Спаса нашего Иисуса Христа преподается мне, имярек, недостойному священнику, во оставление грехов моих и в жизнь вечную.**“ „Hľa, prichádzam k nesmrteľnému Kráľovi a nášmu Bohu. Telo nášho Pána, Boha a Spasiteľa Isusa Christa, ktoré je čisté a sväté, sa daruje mne, nehodnému kňazovi, na odpustenie mojich hriechov a na večný život.“

Potom kňaz trikrát prijíma zo svätej Čaše a hovorí: „**Честныя и святыя Крове Господа и Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, причащаюся аз, раб Божий, священник, (имярек), во оставление грехов моих и в жизнь вечную. Во имя Отца (первый раз), и Сына (второй раз), и Святого Духа (третий раз). Аминь.**“ „Ja, Boží služobník, kňaz, (meno), prijímam ctihodnú a svätú Krv nášho Pána, Boha a Spasiteľa Isusa Christa na odpustenie svojich hriechov a na večný život. V mene Otca (prvý raz), Syna (druhý raz) a Duchu Svätého (tretí raz). Amen.“ Toto trojité prijímanie z Čaše znamená, že duša prijímajúceho sa zjednocuje s trojjediným Bohom.

Mních menom Anfim žil v monastieri asi 20 rokov. Potom s požehnaním svojho igumena a svojho duchovníka odišiel do púšte.

Asi 10 rokov bol úplne sám a boli to pre neho veľmi ťažké roky. Oveľa neskôr mu začali pomáhať ďalší dvaja bratia. V deviatom roku v púšti, v zime, veľmi ochorel. Mal vysokú horúčku. Tri týždne trpel bez ohňa, ktorý by ho zohrial, bez teplého čaju, bez akejkoľvek pomoci.

Jedného rána niekto zaklopal na dvere a ozvalo sa: „Na príhovory svätých otcov...“ Sotva vyčerpaný stihol povedať „Amen“, vstúpil mladý mních, veľmi jednoducho oblečený, s tvárou žiariacou mimoriadnou čistotou...

- Otec Anfim, priniesol som vám ryby. Pripravím vám rybiu polievku, aby ste sa trochu zotavili...

Host' sa naklonil a pobožkal mu ruku. Potom zapálil oheň, a keď sa kélia trochu zohrial, začal variť ryby. Keď bolo jedlo hotové, postaral sa o chorého a upratal dve izby otca Anfima. Potom, čo ho natrel, dal mu horúci čaj a nakrímil ho polievkou... Takto to trvalo dva týždne a otec Anfim sa postupne začal zotavovať.

Mních mu povedal, že sa volá otec Paisij a že bol mníchom ďaleko na púšti. Otec Anfim sa začal starať o mladého mnícha, keď sa zotavil z choroby, a všimol si, že má všetko v poriadku: je upravený, dodržiava svoje mnišské pravidlo, bdie, postí sa atď.

Jedného rána sa mních opýtal otca Anfima, či by chcel pristúpiť k svätému Prijímaniu. Súhlasil. Na druhý deň, ešte pred svitaním, prišiel známy duchovný otec Gregor a dal mu sväté Prijímanie. Pomáhal mu otec Paisij.

Otec Anfim si toto sväté Prijímanie pamätal ešte mnoho rokov. Božská radosť ho sprevádzala mnoho dní a nocí. Mal pocit, akoby bol oblečený do rúcha samotného Boha a Spasiteľa...

Na konci tretieho týždňa sa otec Anfim konečne zotavil. Otec Paisij sa s ním rozlúčil a odišiel preč! Od toho dňa ho už nikdy nevidel!

Počas jedného sviatku v pustovni sa otec Anfim stretol s otcom Gregorom a poďakoval mu, že mu napriek náročnej ceste prišiel dať sväté Prijímanie.

- Kedy to bolo? - Opýtal sa otec Gregor. - V zime, keď som bol chorý.

- Ja som to nebol," odpovedal.

- Ale kto to teda bol? A kto bol otec Paisij?

- No tak, povedz mi, čo sa stalo? Otec Anfim mu povedal všetko...

A toto mu odpovedal otec Gregor:

- Počúvaj, požehnaná duša! Bol to tvoj anjel... Poslala ho k tebe Presvätá Bohorodička ... Oslavuj Boha a ďakuj Mu za všetko...

Tak jednoduchý a nevysvetliteľný bol tento veľký zázrak.

Kto dal prijímať Eucharistiu otcovi Anfimovi, sa už nikdy nedozvieme.

Zdroj: Λαζάρου μον. Διονυσιάτου, Διονυσιάτικαι διηγήσεις, ... π. σελ. 187–189.

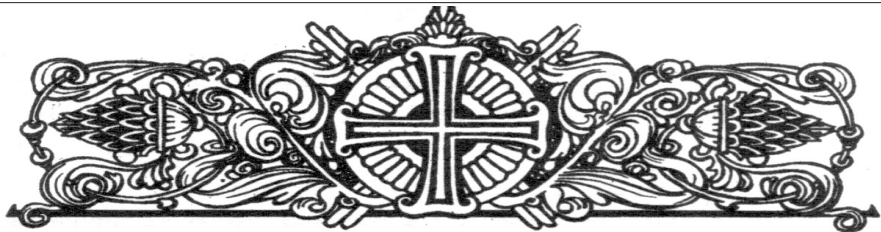
Jerej ThDr. Ján Pilko, PhD.

O PASCHE

„Toto je deň, ktorý učinil Hospodin; plesajme a radujme sa v ňom!“ (Ž 117 (118), 24)

Bratia, správne sa vzťahujú na dnešný deň tieto slova žalmu, ktorými nás svätý prorok volá k radosti a plesaniu. Samotný Svätý Duch volá každého tvora k spoločnej oslave dnešného dňa: lebo v tento deň Vzkriesením Isusa Christa sa peklo zatvára, Nebo sa otvára, premožené peklo vracia svojich mŕtvych, zločinec je uvedený do raja, tela svätých vchádzajú do svätého mesta, mŕtvi stúpajú k živým. V ten deň peklo prepúšťa svojich väzňov do Horných príbytkov, zem vypravádza svojich mŕtvych na Nebesá, Nebo predstavuje Pánovi tých, ktorých prijalo.

Vzkriesenie nášho Pána je pre mŕtvych život, pre hriešnikov odpustenie, pre svätých sláva. Preto svätý Dávid volá každého tvora, celé stvorenie k radostnej oslave dnešného dňa, a hovorí: „Toto je deň, ktorý učinil Hospodin; plesajme a radujme sa v ňom!“ (Sv. Ambróz Milánsky)

„Tvoj jesm az, spasi mja...“

Držím v rukách knihu, ktorá je pre mňa veľmi vzácna. Obsahuje totiž myšlienky, zápisy i postrehy svätca, pri hrobe ktorého som už neraz stál. No nie toto je hlavné. Tento svätec totiž napriek geografickej vzdialenosti je mi veľmi blízky a už neraz zasiahol do môjho života. A ako som sa pri bližšom zoznámení s ním dozvedel, zasahoval aj do života národa, ku ktorému patríam a medzi ktorým žijem. Tento národ, ktorý sám seba odpradáva označoval ako „karpatoruský“, mal svoje svetlé obdobia, keď pred tvárou Hospodina horel čistou, neporušenou vierou svätého Pravoslávia, no prežil aj temné doby, keď cudzí panovníci i domáci zradcovia pridusili tento plameň pradedovskej viery sivočiernym popolom nešťastnej a nečestnej cirkevnej únie s Rímom. Svätec, o ktorom hovorím, prišiel z ďalekého Balkánu – z krajov, kde boli kedysi dávno vyhnaní učeníci sv. Cyrila a Metoda (Bitol, Ochrid...), aby spod tohto popola vyhrabal a rozdúchal nevyhasnuté uhličky národnej zbožnosti a lásky k Pravde. Veď čo je krajšie ako jasné svetlo pravej oslavy Boha = Pravoslávia, ktoré osvecuje, zahrieva, avšak páli aj nepravdu. A práve táto kniha, ktorú držím v rukách, obsahuje aj zápisy z týchto misionárskych ciest medzi našimi „Karpatorusmi“, opisujúce nielen tento „jednoduchý, veľmi zbožný ľud, naučený bohoslužobným piesňam...“, ale i miesta nám tak drahé, ako je Lodomirová, kde je „ozajstný monastier, práca a modlitba, kde sa spí na doskách, a kde je vzor všetkého – o. Vitalij (Maximenko)“. Tieto zápisky, ktoré si robil prepodobný Justín Čeljijský (Popovič) zo svojich ciest po Čechách, Slovensku a Podkarpatskej Rusi, dodnes svedčia o jeho, ale aj našej láske k Pravosláviu. A preto mi nedá, drahí čitatelia nášho časopisu, nepodeliť sa s vami aj o „zápisky“, ktoré nosím vo svojom srdci, keď som minulé leto navštívil jedno zo srbských miest, na ktorých sa podvzival sám prepodobný Justín.

Monastier Sukovo, o ktorom by som rád porozprával, leží na bulharsko-srbskej hranici a sv. Justín tu prežil určitý čas svojho života, píšuc tu niektoré zo svojich znamenitých „Životov svätých“. Známu z tohto monastiera je i príhoda, keď počas sv. Liturgie vtrhli do Uspenského chrámu ozbrojení príslušníci tajnej štátnej polície s príkazom, aby o. Justín okamžite išiel s nimi. Každý dobre vedel, že oni nikoho neprosia a zbrane nenosia iba na parádu. Mnohí vtedajší duchovní ich guľky a pušky bolestne pocítili. Otec Justín – oblečený v liturgických rúchach - sa k nim však smelo obrátil a tvrdo odvetil: „Buď ma tu zastrelíte pred svätým prestolom, alebo počkáte, kým Liturgiu doslúžim.“ Veď svätá Služba Božia bola preňho cennejšia ako život. Pred takouto odpoveďou cúvli i nemilosrdní služobníci nemilosrdného režimu, a tak otec Justín odišiel do väzenskej cely až po ukončení Liturgie.

A prečo som sa o tom všetkom takto rozpísal? Asi preto, lebo sa chcem podeliť s radosťou, že aj náš ľud aspoň trochu „splatil svoj dlh“ tomuto všepравoslávne mu veľikánovi v osobe mnícha, ktorý nosí jeho sväté meno. A ako k tomu došlo? Nebudem tu opisovať, čo viedlo nášho mladého „Karpatorusa“, aby svoju túžbu po „živote v Christu“ spojil s

týmto ďalekým miestom. Koniec koncov, veď je to aj určitá „tajna“ skrytá kdesi hlboko v duši a spojená i s „promyslom Božijim“. Povieť k tomu snáď iba to, že v tomto kraji nie je z nášho národa sám. Keď som raz navštívil Sukovský monastier, bratia ma zobrali do svojho skýtu, zasväteného sv. Nikolajovi, ktorý leží uprostred hôr. Aké však bolo moje prekvapenie, keď som pri starobylej cerkovke zbadal hrob s fotografiou bielobradého mnícha, pod ktorou bolo napísané – jeromonach Dionisij – českoslovak. Neskôr som zistil, že to bol Rusín z bývalého Československa – človek svätého života, ktorého majú i miestni obyvatelia vo veľkej úcte. V duchovnom podvihu tu však nežil z nášho ľudu sám. S údivom som neskôr čítal na hrobch v iných monastierych tejto oblasti mníšske mená, ako napr. Joasaf (Rusnak), Metodije (Čech) a pod...

No vráťme sa naspäť k nášmu Justínovi. Bol chlapcom, ktorého som učil na hodinách náboženstva, ktorý v našich chrámoch čítal apoštol i „šestopsalmije“, spieval tropáre, irmosy i katavasije, skrátka, ktorého som dobre poznal a ktorý mi prirástol k srdcu. Keď som ho po jeho skončení Pravoslávnej bohosloveckej fakulty vyprevádzal do monastiera, bolo mi smutno i radosť. Smutno – veď nám tu doma chýba, no radosť – veď išiel

na najkrajšiu službu – celostnú službu Bohu. Preto som po rokoch Martinových duchovných skúšok – poslušníctva s radosťou prijal pozvanie igumena Sukovského monastiera na jeho podstrih. Po sobotňajšej veľkej večerni v monastierskom chráme, ktorý napĺňali modlitby telesnej i duchovnej rodiny nášho poslušníka Martina, sa cerkvou rozľahol spev dojíma-

vého tropáru „Objatija otča...“ A skutočne, do otcovej náruče privádzal archimandrita Serafím svojho duchovného syna oblečeného do dlhej bielej košele s rozpustenými vlasmi a skríženými rukami na hrudi. Neskôr mi jedna z jeho blízkych príbuzných povedala zvláštnu vetu: „Keď som ho tak videla, pripomínal mi obraz Christa, ktorého vedú na Golgotu.“ Myslím si, že to bolo asi najvýstižnejšie vyjadrenie mníšstva, pretože ono je snaha o celostné „zrastenie sa“ so svojím Spasiteľom a dobrovoľné ukrižovanie svojich vášní a túžob na „Golgotu podvihu a sebazaprenia“. No napriek všetkej dojímavosti tohto obradu a slzám „tých našich“ zo Slovenska, prítomní Srbi sa zjavne radovali. Určite už zo skúseností vedeli, že za touto Golgotou je aj predvzkus Vzkriesenia a radosť „nevečernaha dne“, ktorý mnísi po tomto „raspaniniji miru i pochotem“ zakúšajú. Môžem im dať za pravdu. Veď najkrajší, najradostnejší a najšťastnejší ľudia, akých som v živote stretol, boli zväčša mnísi, ktorí svoj podvih žili nekompromisne a naplno. Ako som už spomenul, obrad bol dojímavý, počínajúc predpísanými otázkami, cez trojité podávanie nožnic vladykovi, až po obliekanie sa do mníšskeho odevu; no čo nás najviac prekvapilo, bolo nové meno, ktoré novopostrihnutý mních dostal – z Martina sa totiž stal Justín. Keď som sa neskôr pýtal, prečo vybrali práve toto meno, s úsmevom mi odpovedali: „Bolo viacero návrhov, no tento sa nám zdal najlepši“. „Zvažovali sme Polykarp, aby mu aspoň koncovka mena pripomínala jeho rodné Karpaty (takúto asociáciu som teda nečakal) i niektoré ďalšie, ale Justín zapasovalo najviac. Jeho nositeľ – prepodobný Justín (Popovič) bol váš i náš zároveň. Istý čas pôsobil v Sukovskom monastieri a istý čas u vás na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, no všade bol celý Christov“.

Na ďalší deň sa konalo pre našincov ešte jedno milé a príjemné prekvapenie. Pri svätej archijerejskej Liturgii bol „náš i ich monach Justín“ vysvätený za diakona. Ani už neviem povedať, či sa mi viac páčil v čiernej riase a mníšskom klobúku, či v bielo-zlatom „anjelskom“ stichári a orári. Hlavné však je, aby sa v oboch týchto činoch a službách zapáčil nášmu dobrému Bohu, ktorý „**vsja strojít na spasenije**“, a ku ktorému tento mladý muž bude môcť ešte presvedčivejšie a ešte vrúcnejšie denno-nočne vzývať: „**Tvoj jesm az, spasi mja!**“

Myslím si, že táto udalosť bola možno i akýmsi darčekom k tohtoročnému veľkému jubileu – 100 ročníci od založenia nášho Pravoslávneho monastiera v Ladomirovej. A vladyka Vitalij (Maximenko), o. Sáva, Averkij, Filimon či Oleg sa určite tešia, že ich semienka pravoslávno-podvižníckeho života, ktoré siali a sadili na našej zemi, prinášajú svoje sladké plody. Daj Bože, aby z nich mohol v podobe obnovenia mníšskeho života na Slovensku okúšať aj náš miestny pravoslávny ľud.

Prot. Peter Savčák

O cirkevnej hierarchii

Na bohosloveckej fakulte nám študentom stále opakovali profesori, že dušpastierstvo, kňazstvo nespočíva v panovaní. Čím vyššie sa niekto ocitne v duchovenskej hierarchii, tým väčšie umenie musí dokázať uplatniť v osobnom boji s pokušením panovať. Stačí len trochu poznať sám seba, aby sme zistili, aké ťažké je od seba odhodiť panovačnosť. A skutočnosť je taká, že sa to v praxi podarí len niektorým a aj to len sčasti. Napriek tomu stále platí, že **základom ozajstného cirkevného dušpastierstva nechovať sa ako pán nad Cirkvou, (či ide o cirkevnú obec, eparchiu alebo celú miestnu cirkev), ale ako služobník služobníkov Božích („servus servorum Dei“)**. Táto latinská formula pochádza od pápeža Gregoria I. (vtedy ešte pravoslávneho). Pre kňazov a obzvlášť biskupov práve v tomto spočíva realizovanie slov Isusa Christa, ktorý o sebe hovorí, že neprišiel, aby Mu slúžili, ale aby On poslúžil. K hlbšiemu pochopeniu tohto výroku musíme začať uvažovať duchovne, a kto z nás sa už k tomu dopracoval?

„Isus ich však zavolať a povedal: Viete, že vládcovia národov vládnu nad nimi a veľmoži ich utláčajú. Ale medzi vami to tak nebude. Lebo kto by sa chcel stať medzi vami veľký, nech je vašim služobníkom. A kto by chcel byť medzi vami prvý, nech bude vašim sluhom. Ako ani Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby slúžil a aby svoj život dal ako výkupné za mnohých“ (Mt 20, 25-28).

Ak neuvidia veriaci v správaní hierarchie (kňazov a biskupov) Christa, nemôže takáto miestna Cirkev duchovne rásť. Hrozí jej, že sa vytratí alebo sa zmení na svetskú organizáciu. Pred druhým príchodom nášho Spasiteľa bude práve nedostatok príkladu dôvodom, prečo sa bude Cirkev rozdeľovať. Ak neuvidia veriaci u svojich duchovných duchovnosť, ale iba hon za svetskými vecami, budú aj veriaci svetskí. Ak uvidia pred sebou nejednomyselnosť a rozhádzanosť, budú sa aj veriaci škriepiť, ohovárať a zbrojiť proti sebe. Ako budú veriaci zbierať morálne sily k poslušnosti, keď uvidia u svojich duchovných pýchu a svojvôľu? Ak má dušpastierske vedenie smerovať k Bohu, malo by sa zrejme odvíjať od napodobňovania Christovej pokory, ako nás k tomu Bohočlovek vyzýva: **„Učte sa od mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom“ (Mt 11, 29).**

Jerej Viktor Čabiňak

O PASCHE

Synovia a dcéry starého Adama, ktorí sa narodili podľa obrazu a podoby, ako padlí, pre večnú smrť, vierou prechádzajú k novému Adamovi. Ten prechod, to vzkriesenie sú pre zmyslový zrak nebadateľné, pre myseľ nepochopiteľné, ale jasné a citelné pre dušu, nad ktorou sa uskutočňujú. Svätý Makarios Veľký hovorí: Keď počuješ, že Christos zostúpil do pekla a vyslobodil z neho zadržované tam duše, nemyslí si, že to bolo vzdialené od toho, čo sa deje teraz. Vedz, že hrob, to je srdce, v ňom sú pochované a držané v nepriepustnej tme tvoje um a tvoje myšlienky. Pán prichádza k duším, ktoré z pekla k Nemu volajú, to jest do hĺbky srdca, a tam smrti prikazuje prepustiť uväznené duše, ktoré prosia Jeho, Mohúceho oslobodiť, aby ich oslobodil. Potom, odvaliac ťažký kameň ležiaci na duši, otvára hrob, kriess určite umŕtvenú dušu, a vyvádza ju, uväznenú v temnici na svetlo. **(Sv. Ignác Brjančaninov)**

Zvestovanie Presvätej Bohorodičky (Jerej Sergej Tomčuk).....	3
Slávnosťný vstup Christa do Jeruzalema (-SHB-).....	5
Poučné slovo na Veľký piatok (Protodiakon Ján Husár).....	9
Poučné slovo na svätý a svetlý deň slávneho a spasiteľného Vzkriesenia Christa Boha nášho (Sv. Ján Zlatoústý, arcibiskup carihradský).....	12
Vzkriesenie Isusa Christa a naše vzkriesenie (Prot. Peter Kormaník).....	13
Christos – Víťaz nad smrťou (Jerej Miroslav Guba).....	17
Príčiny príchodu pravoslávnej misie do Ladomirovej (Prot. Peter Soroka).....	20
Kňazský asketizmus (Jerej Nikifor Surma).....	22
Kto je môj blížny? (Sv. Filaret, metropolita moskovský).....	23
O znamení kríža, jeho sile a význame (2) (Prot. Mgr. Ján Šovič).....	24
O Isusovej modlitbe (Prot. Peter Bžik).....	26
Svätý oheň nad Hrobom Spasiteľa (Prot. Mgr. Michal Rošič).....	30
S bážňou pre Bohom, vierou a láskou (Jerej ThDr. Ján Pilko, PhD.).....	35
„Tvoj jsem az, spasi mja...“ (Prot. Peter Savčák).....	38
O cirkevnej hierarchii (Jerej Viktor Cabiňak).....	41

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spoplatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spoplatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodu.

Na prednej strane obálky:

Ikona Vzkriesenia Isusa Christa

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

4
23

**Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku**

Ročník LXIX/2023
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk

Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **9,- € +**

poštovné 9,- €, polročný príspevok pre

jednotlivcov **4,5 - € + poštovné 4,5 - €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.